

Lisa 1. Vene keel ja kirjandus. Põhikool

1. Ainevaldkond „Keel ja kirjandus”

1.1. Keele- ja kirjanduse valdkonna pädevused

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks põhikoolis on õpilastes eakohase keelepädevuse kujundamine. Keele ja kirjanduse valdkonna ainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) väärtustab eesti/vene keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ning oma identiteedi olulise osana;
- 3) on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirjaoskuse;
- 4) on keeleteadlik, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;
- 6) kasutab asjakohaselt eri suhtluskanaleid; suudab leida, kriitiliselt hinnata ning kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 7) tunneb ja väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahvuslikku pärimuskultuuri kui ka kodumaa kultuuritraditsioone ning kultuurilist mitmekesisust;
- 8) on lugenud eakohast väärtkirjandust, kujundanud kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastanud mõtte- ja tundemaailma, arenenud isiksusena;
- 9) tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab teose sisu ning hindab selle kunstilisi väärtusi;
- 10) suudab kujundada ja väljendada oma isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust;
- 11) väärtustab ausust ja õiglust ning inimväärikat ja vastutustundelist käitumist;
- 12) oskab õppida, hangib teavet eri allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

1.2. Keele ja kirjanduse valdkonna õppeained ja maht

Ainevaldkonna õppeained on vene keel ja kirjandus. Vene keelt õpitakse 1.–9. klassini, kirjandust 5.–9. klassini.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kavades esitatud taotletavate õpitulemuste ja õppesisu koostamisel on aluseks võetud arvestuslik nädalatundide jagunemine kooliastmeti ja aineti järgnevalt:

I kooliaste

Vene keel – 19 nädalatundi

II kooliaste

Vene keel – 11 nädalatundi

Kirjandus – 4 nädalatundi

III kooliaste

Vene keel – 6 nädalatundi

Kirjandus – 6 nädalatundi

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse ära kooli õppekavas arvestusega, et taotletavad õpitulemused ja õppe- kasvatusesmärgid oleksid saavutatud.

1.3. Keele- ja kirjanduse valdkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja ning tema valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Eesti/vene keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeaines.

Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut, kuid toetavad ka õpilase identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

Ainevaldkonna õppeainetes omandavad põhikooliõpilased keele- ja kirjandusteadmisi ning erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb põhikooli lõpetajast teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja.

1.–4. klassini arendatakse eesti/ vene keele õppeaine kaudu kõiki keelelisi osaoskusi - kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine, õigekeelsus. Osaoskuste arendamine toimub nii teabe- ja tarbetekstide kui ka ilukirjandustekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise toel. Alates 5. klassist on eesti/vene keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob omavahel tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine.

Kirjandusõpetus taotleb põhikooli õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimete kujunemist ning kõlbelis-emotsionaalset arengut kirjandusteoste lugemise ja mõtestamise toel, kuid kirjandustundides vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse õpilaste suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

Ainevaldkonna sisese lõimingu põhialus on avar käsitlus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

Keelekasutust ning oskust tekste mõista ja luua arendatakse teksti- ja õigekeelsusõpetuse kaudu. Eesti/vene keelt ja kirjandust õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendada, kuuldut ja loetut analüüsima ning kogutud teavet üldistama. Kirjanduse lugemine ja käsitlemine tundides avardab õpilase kultuuri- ja elukogemusi, rikastab sõnavara, soodustab kirjandushuvi ning lugejavõimete ja isiksuse arengut. Keeleliste osaoskuste lõimimise tulemusel areneb eakohaselt õpilase mõtlemisvõime, suhtlusoskus, enesetunnetus ja identiteet. Ta on võimeline eetiliselt, olusid ja partnerit arvestades suhtlema; kuulamis- ja lugemismaterjali oma eesmärkidel kriitikameelega valima ning analüüsima; tekstide toel teadlikumalt õppima ja tegutsema.

Ainevaldkonna õppeained tervikuna toetavad õpilaste keelepädevuse ja kommunikatiivsete oskuste kujunemist ning esteetilist, kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

1.4. Üldpädevuste kujundamine keele- ja kirjanduse valdkonna õppeainetes

Keele- ja kirjanduse valdkonna õppeainete õppimise kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Üldpädevusi kujundatakse iseseisvas töö tekstiga, kirjandusteoste lugemise, ühiste arutelude, ühistööde ja projektide kaudu. Üldpädevuste saavutatus kajastub tekstiloomes, esitlustes, arutlustes. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi - teadmised, oskused, väärtushinnangud ning käitumine - kujundamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Väärtuspädevus. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilis-emotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel. Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Sotsiaalne pädevus. Keele- ja kirjandustundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, õhutatakse oma arvamust välja ütleva, samas ka kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust eetiliselt ja olusid arvestavalt suhelda nii silmast silma, telefonitsi, kirjalikult, suuliselt kui ka internetikeskkonnas.

Enesemääratluspädevus. Tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes minapilt, õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate temadega, loovülesannete kaudu tuakse esile õpilase eripära, andelaad, vormitakse maailmavaade.

Õpipädevus. Keele ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Suhtluspädevus. Keele ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu kujundatakse diskuteerimise, väitlemise ning nüüdisaegse kirjaliku suhtlemise aluseid.

Matemaatikapädevus. Tarbetekstide abil arendatakse oskust lugeda graafilisi tekste, leida arvandmeid, uurimistöö materjalide esitamiseks õpitakse koostama tabeleid, skeeme ja graafikuid, saadud andmeid analüüsima, arvutama protsente ja tegema statistilist analüüsi. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Digipädevus - suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

1.5. Keele- ja kirjanduse valdkonna lõimingu võimalused teiste ainevaldkondadega.

Keele- ja kirjanduse valdkonna õppeained toetavad teiste ainete valdkondlike pädevuste saavutamist. Keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased kõikides õppeainetes vajalikku suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja terminoloogiat ning sobivat stiili; õpivad koostama ning vormistama uurimistööd, kasutama allikaid ja viitama neile; harjuvad kasutama eri liiki sõna- ning käsiraamatuid. Lõimingu tagab teistes ainevaldkondades elementaarsete õigekirjanõuete järgimine õpilaste kirjalikes töodes ja keelekasutuses.

Võõrkeeled. Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks eesti/ vene keele tundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti/vene keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.

Loodusained. Loodusteaduslike õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti lugemisoskust ja tekstitööd. Loodusvaldkonna ainetes omandavad kohanimed ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetuste õigekirja kinnistatakse keele- ja kirjanduse valdkonna õppeainetes. Loodusalased tekstid eesti/vene keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusvaldkonna õppeainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi arendatakse nii keele- ja kirjanduse valdkonna kui ka loodusainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades, diskussioonide ja väitluste kaudu.

Sotsiaaalained. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajalooüldiste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Sotsiaalainete õppimise käigus omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajalooüldiste nimetuste õigekirja norme, mida ajaloo- ja ühiskonnatundides konkreetsete näidete varal kinnistatakse. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi arendatakse nii keele- ja kirjanduse valdkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades, diskussioonide ja väitluste kaudu.

Kunst ja muusika. Kirjandusteoste analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi. Kirjandusteoste käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Kehakultuur. Meedia- kui ka kirjandustekstide valiku kaudu hangitakse elukogemusi, plakatite ja esitluste koostamise ning kirjandiks materjalide kogumise kaudu kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut, väitlustes propageeritakse tervislikke eluviise, dramatiseeringute ja rollimängude kaudu saab turvaliselt kogeda erinevaid olukordi, mis elus ette tulla võivad.

1.6. Läbivate teemade rakendamine keele- ja kirjanduse õppeainetes

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtuvalt kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Rollimängude ja erinevate tekstide käsitlemise ning aruelude, samuti loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õppetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng ning Tervis ja ohutus. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks. See toimub teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eriliigiliste tekstide käsitlese kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja õhutatakse nendele lahendusi otsima. Projektides osalemine kasvatab aktiivset ellusuhtumist.

Kultuuriline identiteet. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilases arusaam endast, teadmine oma juurtest. Oma keele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kulutuuriilisest ühisosast.

Teabekeskkond. Eri allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna rohkeid võimalusi, õpilasi õhutatakse kasutama alternatiivseid lahendusi, oma ideid ellu rakendama.

Väärtused ja kõlblus Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsid, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlblisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad väärtusnorme ja põhimõtteid. Teksti ja karakteristikute analüüsi kaudu kujundatakse väljendusjulgust taunimisväärsate tegude ja hoiakute suhtes.

1.7. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine keele ja kirjanduse valdkonnas

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;
- 5) kasutatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, väitlus, õpimapi ja uurimistöö koostamine;
- 7) laiendatakse traditsioonilist õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum, näitus, raamatukogu, ettevõtted, looduskeskkond;
- 8) rakendatakse õppetegevust toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (sh, ekskursioonid kirjanikega seotud paikadesse ning keele ja kirjandusega seotud asutustesse, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, loomekonkursid, aineolümpiaadideks ettevalmistamine, projektõpe), pidades oluliseks koosõppimise kaudu sotsiaalse kompetentsuse saavutamist ja infoühiskonna võimaluste paljusust.
- 9) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel.

1.8. Nõuded keele- ja kirjanduse valdkonna hindamisele

Õpitulemused õppeaineti on kindlaks määratud kooliastmete kaupa kahel tasemel: üldised õpitulemused ja osaoskuste õpitulemused. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele.

Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid. Õpitulemuste hindamise vormid peavad olema mitmekesised.

Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid. Hindamise korraldus täpsustakse kooli õppekavas.

Vene keele õpitulemuste kokkuvõtva hindamise vormiks võib olla kompleksne töö, mis koosneb ülesannetest teksti sisu ja keele kohta, lingvistilistest ülesannetest ning lühikirjandist.

I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist;
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist;
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.

II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust;
- 2) tekstide vastuvõttu;
- 3) tekstiloomet;
- 4) tekstide õigekeelsust.

Kirjanduse õpitulemusi hinnatakse vene keelest eraldi õppeainena alates 5. klassist.

II kooliastmes hinnatakse:

- 1) väärtkirjanduse ja vabalugemise teoste lugemist ning tutvustamist;
- 2) tekstilähedast ja fantaasiapõhist jutustamist;
- 3) tekstide lähivaatlust, st tõlgendamist ja kirjandusliku kujundi mõistmist;
- 4) teksti esitamist ja omaloomingut.

III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) iseseisvat lugemist ja eri viisidel jutustamist;
- 2) teksti tõlgendamist, analüüsi ja mõistmist;
- 3) ilmekat esinemist ja eri žanrites omaloomingulisi töid.

Kirjalike ülesannete puhul parandab õpetaja ka keelevead, kuid hinnates arvestab valdavalt töö sisu. Omaloominguliste tööde puhul võib lisahindega tunnustavalt hinnata esteetilist aspekti.

1.9. Nõuded füüsilisele õpikeskkonnale keele- ja kirjanduse valdkonna ainete õpetamiseks

Kool korraldab keele- ja kirjanduse valdkonna ainete õppes

- 1) valdava osa klassis, kus saab mõõblit ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud) ning rühmatöök;
- 2) osa arvutiklassis, kooli raamatukogus ning väljaspool kooli vastavalt kooli õppekavas sätestatule.
- 3) klassiruumis kasutada õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni; kasutada õppeks info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.

2. Vene keel

2.1. Üldalused

2.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Vene keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tajub keeleoskust teadmiste omandamise alusena ja oma identiteedi olulise osana;
- 2) omandab põhiteadmised keelest ning oskab neid igapäevaelus ja õppetöös kasutada, järgides vene kirjakeele norme;
- 3) oskab oma arvamusi põhjendada ning suuliste ja kirjalike tekstide alusel iseseisvalt järeldusi teha;
- 4) mõistab keele tähtsust eneseväljendus- ja suhtlusvahendina, arendab keeleoskust, arvestades suhtlusolukorda ja -eesmärki;
- 5) loeb ja kuulab mõtestatult eri tüüpi tekste ning koostab neid suuliselt ja kirjalikult;
- 6) kasutab oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks sõna- ja käsiraamatuid ning internetiallikaid;
- 7) õpib asjakohaselt kasutama erinevaid suhtluskanaleid, arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 8) mõistab vene keele olulisust vene kultuuri kandja ja suhtlusvahendina ning suhtub lugupidavalt teiste rahvaste keelde ja kultuuri.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Keeleoskus võimaldab mõista ja väärtustada rahvuskultuuri. Vene keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeaines vene õppekeele koolis ja klassis. Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt põhikooli õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Ainevaldkonna õppeainetes omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Ainevaldkonna õppeained toetavad ka õpilase identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

1.–4. klassini on vene keel õppeaine, mille õppimine arendab kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine, õigekeelsus) nii teabe- ja tarbetekstide kui ka kirjandustekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise toel, kujundatakse algteadmisi foneetikast, ortoepiast, ortograafiast, leksikoloogiast, fraseoloogiast, morfeemikast, grammatikast. I kooliastmel on vene keele õpe peamiselt praktiline. Õpilased omandavad algteadmised keelest ja kirjandusest, õpivad õigesti kõnelema, lugema, kirjutama ja tähelepanelikult kuulama, arendatakse õpilaste tähelepanuvõimet ja lugemishuvi.

Alates 5. klassist on vene keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine. Kirjandusõpetus taotleb küll eeskätt õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimete kujunemist ning kõlbelis-emotsionaalset arengut kirjandusteoste lugemise ja mõtestamise toel, kuid kirjandustundides vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse õpilaste suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

II kooliastmes (4.–6. klass) laienevad õpilaste teadmised foneetikast, ortoepiast, leksikoloogiast, fraseoloogiast, morfeemikast, morfoloogiast ja süntaksist ning arendatakse õigekirja- ja interpunktsioonioskusi. Tekstianalüüs näeb ette teksti ülesehituse vaatlust, peaidee sõnastamist, kõnetüübi ja -stiili määramist, tekstis kasutatud kujundlike väljendus- ja sidustusvahendite väljaselgitamist. Ortograafia ja interpunktsiooniga tegeldakse tekstipõhiselt.

Õpilastel kujuneb teadlik suhtumine enda ja teiste kõnesse, oskus eri olukordades adekvaatselt suhelda. Lugemine ja kirjutamine on suunatud võõraste tekstide mõistmisele ning oma tekstide loomisele. Väga oluline on kuulatava teksti mõistmine. Tähelepanu pööratakse neutraalsete ja väljendusrikaste keelevahendite kasutamise oskuse kujundamisele.

III kooliastmes (7.–9. klass) jõuab lõpule ortoopia, morfoloogia ja ortograafia õppimine ning toimub süstemaatiline töö süntaksi ja interpunktsiooniga. Omandatakse alusteadmised tekstist kui keele- ja kõneüksusest, teksti struktuuri eripärast, teksti loomisest ja mõistmisest ning eri tüüpi tekstide seostest. Täiustatakse kõiki kõneoskuse liike ning taotletakse kommunikatiivse kompetentsuse saavutamist kõnetegevuse põhilistes valdkondades. Põhitähelepanu pööratakse mitmesuguste kõnevormide arendamisele konkreetsetes situatsioonides, oskusele kasutada keele kõigi tasandite vahendeid adekvaatseks eneseväljenduseks. Õpilased õpivad aru saama erinevatest tekstidest, sh tarbetekstidest, neid analüüsima ja looma.

Kogu põhikooli vältel kujundatakse õiget ja sidusat kõnet ning rikastatakse õpilase sõnavara. Sammhaaval suureneb iseseisvuse osakaal töös tekstiga: teksti mõistmine, interpretatsioon, žanrilt ja stiililt erinevate tekstide loomine.

Õppesisu käsitlemise osas teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud osaoskuste õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainealased pädevused oleksid saavutatud.

2.2. Vene keele õpetuse eesmärgid I kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

- 1) mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab nendele, kasutades kõnes ja kirjas sobivalt lühivastuseid ning terviklauseid;
- 2) kirjeldab eset, olendit ja olukorda;
- 3) jutustab endast ning oma lähiümbruses toimuvast;
- 4) loeb tekste selgelt, mõtestatult, ilmekalt, vigadeta ja õige intonatsiooniga ning vastavuses vene kirjakeele hääldusnormidega;
- 5) jutustab teksti ümber detailselt või lühidalt lihtsa plaani järgi, küsimustele vastates ja märksõnade varal;
- 6) oskab määrata kuulnud teksti teemat ja põhiideed;
- 7) loeb iseseisvalt ülesandeid ja juhendeid ning täidab neid;
- 8) kirjutab kalligraafiliselt ümber trüki- ja käsikirjalist teksti;
- 9) kirjutab õigesti õpitud ortogramme ja punktogramme;
- 10) koostab ning kirjutab lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- 11) saab aru lihtsast plaanist, tabelist, diagrammist ja kaardist;
- 12) leiab asjakohast teavet eri allikatest ja kasutab eakohaseid sõnaraamatuid.

2.2.1 1. klass

1) Kuulamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) määrab häälikute järgnevuse sõnas, sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid, helituid ja helilisi ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid;
- 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks; eristab rõhulisi ja rõhutuid silpe.

2) Suuline kõne

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades;
- 2) teab peast vene tähestikku.

3) Lugemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb adapteeritud tekste häälega silphaaval ja ladusalt;
- 2) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid, tekstikatkeid.

4) Kirjutamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjutab vajaliku info vihikusse, päevikusse ja tahvlile ning vormistab selle korrektselt.

1. klassi õppesisu

1). Üldteadmised vene keelest

Keele roll inimese elus. Keel kui peamine suhtlusvahend.

Sõnastik kui teatmekirjanduse liik. Tutvumine sõnastike tüüpidega.

2). Graafika. Foneetika. Ortoepia

Tähestik. Hääliku ja tähe suhe. Vene keele täis- ja kaashäälikute süsteem: rõhulised ja rõhutud täishäälikud, helilised ja helitud kaashäälikud, palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikud. Paaris- ja paaritud kaashäälikud: helilised ja helitud, palataliseeritud ja palataliseerimata.

Tähtede *е, ё, и, я* funktsioonid.

Rõhk. Sõnarõhu rasked juhud.

Intonatsioon ja loogiline rõhk.

3). Leksikoloogia ja fraseoloogia

Leksika ehk keele sõnavara.

Sõna kui keeleühik. Sõna tähendus. Ühe- ja mitmetähenduslikud sõnad. Sõna otsene ja ülekantud tähendus.

Sünonüümid. Antonüümid.

Vanasõnad, kõnekäänud.

5). Morfoloogia

Esemeid väljendavad sõnad.

Omadusi väljendavad sõnad.

Tegevusi väljendavad sõnad.

Eessõna. Üldiseloostus.

6). Süntaks

Lause

Lause kui süntaksi põhiühik ja kui minimaalne kommunikatiivne üksus.

Lause põhitunnused.

Lauseliigid suhtluseesmärgi järgi: väit-, käsk- ja küsilauseid.

Lauseliigid tundevärvingu järgi: mittehüüd- ja hüüdlauseid.

7). Tekst

Tekst kui kommunikatsiooniüksus. Teksti sidusus.

Pealkiri, põhiidee, teksti plaan. Lõik.

Tekstide mitmekesisus: muinasjutt, mõistatus, vanasõnad ja kõnekäänud, jutustus, luuletus, näidend, teadaanne, õnnesoov, kutse, juhend. Tekstide otsimine internetist.

Eri tüüpi ja žanri kirjandusteosed on esindatud õppekirjanduse tekstidena ning valitakse vabaks lugemiseks vene, eesti ja välisautorite teoste seast, arvestades järgmisi teemasid.

Kirjandusliku lugemise temaatika

Minu perekond. Mina ja mu pereliikmed. Otsi sõpra ja hoia teda. Õppida on alati kasulik.

Aastaajad. Looduseimedest fantastikani. Headusest, mis võidab kurjuse, aususest ja õiglusest.

Tõsiselt ja naljaga pooleks.

8). Ortograafia ja interpunktsioon

Ortogrammi mõiste.

Väike- ja suurtähe kasutamine.
 Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõnades.
 Tähtede *ʼ* ja *ʼ* kasutamine.
 Täishäälikute õigekiri tähtede *ж, ч, ш, щ* ja *у* järel.
 Eessõnade õigekiri.
 Poolitamisreeglid.
 Interpunktsioon: kirjavahemärgid lause lõpus.

Hindamine 1. klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
K U U L A M I N E	1) ei määra sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid vigudega (6-8); 2) ei määra foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks; 3) ei erista žanre; 4) ei määra audioteksti teema; 5) ei saa aru õpetaja suulistest juhustest.	1) määrab sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid vigudega (4-5); 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks vigudega (4-5); 3) ei ole piisavalt eristab žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt); 4) määrab audioteksti teema vigudega; 5) mõnikord ei saa aru õpetaja suulistest juhustest.	1) määrab sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid vigudega (2-3); 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks vigudega (2-3); 3) eristab žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt) vigudega; 4) määrab audioteksti teema ei ole piisavalt; 5) ei ole piisavalt saab aru õpetaja suulistest juhustest.	1) määrab sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid; 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks; 3) eristab žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt); 4) määrab audioteksti teema; 5) saab aru õpetaja suulistest juhustest.
S U U L I N E K Õ N E	1) ei häälda õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades; 2) ei koosta ning ei häälda õige lihtsaid lauseid; 3) ei arenda vestlust oma elus juhtunust, loetust; 4) ei loe peast luuletekste.	1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades vigudega; 2) koostab ning hääldab õige lihtsaid lauseid vigudega; 3) arendab vestlust oma elus juhtunust, loetust (lühikesed laused vigudega); 4) loeb peast luuletekste vigudega (3-5).	1) ei ole piisavalt hääldab õigesti häälikuid ning häälikuühendeid sõnades; 2) koostab ning hääldab õige lihtsaid lauseid vigudega; 3) arendab vestlust oma elus juhtunust, loetust (lühikesed laused); 4) loeb peast luuletekste	1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades; 2) koostab ning hääldab õige lihtsaid lauseid; 3) arendab vestlust oma elus juhtunust, loetust; 4) loeb peast luuletekste.

			vigudega (1-2).	
L U G E M I N E	1) ei täida ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid; 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning ei saa neist aru;	1) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid vigudega (3-5); 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning saab neist aru halvasti;	1) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid vigudega (1-2); 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning saab neist aru ei ole piisavalt;	1) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid; 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning saab neist aru;

Kirjutamine

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
Sõnade etteütlus (5 -6 sõna)	4-6 viga	2-3 viga	1 viga	0 viga
Etteütlus (20 – 26 sõna)	8 - 12 viga	5 - 7 viga	3 - 4 viga	0 - 2 viga

2.2.3. 2 klass

1) Kuulamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) määrab häälikute järgnevuse sõnas, sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid, helituid ja helilisi ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid;
- 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks; eristab rõhulisi ja rõhutuid silpe;
- 3) määrab lause grammatilise põhja ning sõnade seose lauses;
- 4) liigitab lauseid suhtluseesmärgi (väit-, küsi- ja käsklauseid) ning tundevärvingu (hüüd- ja mittehüüdlauseid) põhjal, eristab lausetüüpe intonatsiooni järgi.

2) Suuline kõne

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades;
- 2) teab peast vene tähestikku
- 3) seletab sõna tähendust iseseisvalt ja sõnastike abil;
- 4) koostab ning hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid;
- 5) loeb peast luule- ja proosatekste.

3) Lugemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb adapteeritud tekste häälega silphaaval ja ladusalt;
- 2) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid, tekstikatkeid;
- 3) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning saab neist aru;
- 4) kasutab sihipäraselt raamatu tiitellehte ja viiteaparatuuri.

4) Kirjutamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjutab vajaliku info vihikusse, päevikusse ja tahvlile ning vormistab selle korrektselt;
- 2) vormistab grammatikaülesanded õigesti;
- 3) kirjutab etteütuse järgi sõnu, lauseid ja lühemaid tekste õigesti.

2. klassi õppesisu

1). Üldteadmised vene keelest

Keele roll inimese elus. Keel kui peamine suhtlusvahend.

Sõnastik kui teatmekirjanduse liik. Tutvumine sõnastike tüüpidega.

2). Graafika. Foneetika. Ortoepia

Tähestik. Hääliku ja tähe suhe. Vene keele täis- ja kaashäälikute süsteem: rõhulised ja rõhutud täishäälikud, helilised ja helitud kaashäälikud, palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikud.

Paaris- ja paaritud kaashäälikud: helilised ja helitud, palataliseeritud ja palataliseerimata.

Tähtede *е, ё, ю, я* funktsioonid.

Rõhk. Sõnarõhu rasked juhud.

Intonatsioon ja loogiline rõhk.

3). Leksikoloogia ja fraseoloogia

Leksika ehk keele sõnavara.

Sõna kui keeleühik. Sõna tähendus. Ühe- ja mitmetähenduslikud sõnad. Sõna otsene ja ülekantud tähendus.

Sünonüümid. Antonüümid. Homonüümid.

Vanasõnad, kõnekäänud.

4). Morfeemika (sõna koostis) ja sõnamoodustus

Morfeem kui keeleühik. Morfeemide liigid: juur, eesliide, sufiks, muutelõpp.

Samatüvelised sõnad. Sõnatüvi. Sõnamoodustus- ja sõnamuutemorfeemid.

5). Morfoloogia

Esemeid väljendavad sõnad.

Omadusi väljendavad sõnad.

Tegevusi väljendavad sõnad.

Eessõna. Üldiseloostus.

6). Süntaks

Lause

Lause kui süntaksi põhiühik ja kui minimaalne kommunikatiivne üksus.

Lause põhitunnused.

Lause pealiikmed. Lause grammatiline põhi.

Liht- ja laiendatud laused.

Lause kõrvalliikmed.

Lauseliigid suhtluseesmärgi järgi: väit-, käsk- ja küsilauseid.

Lauseliigid tundevärvingu järgi: mittehüüd- ja hüüdlauseid.

7). Tekst

Tekst kui kommunikatsiooniüksus. Teksti sidusus.

Pealkiri, põhiidee, teksti plaan. Lõik.

Tekstide mitmekesisus: muinasjutt, mõistatus, vanasõnad ja kõnekäänud, jutustus, luuletus, näidend, teadaanne, õnnesoov, kutse, juhend. Tekstide otsimine internetist.

Eri tüüpi ja žanri kirjandusteosed on esindatud õppekirjanduse tekstidena ning valitakse vabaks lugemiseks vene, eesti ja välisautorite teoste seast, arvestades järgmisi teemasid.

Kirjandusliku lugemise temaatika

Minu perekond. Mina ja mu pereliikmed. Otsi sõpra ja hoia teda. Õppida on alati kasulik.

Aastaajad. Looduseimedest fantastikani. Headusest, mis võidab kurjuse, aususest ja õiglusest.

Tõsiselt ja naljaga pooleks.

8). Ortograafia ja interpunktsioon

Ortogrammi mõiste.

Väike- ja suurtähe kasutamine.

Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna juurmorfeemis.

Tähtede ъ ja ь kasutamine.

Täishäälikute õigekiri tähtede ж, ч, ш, щ ja ы järel.

Eessõnade õigekiri.

Poolitamisreeglid.

Interpunktsioon: kirjavahemärgid loetelu puhul ja lause lõpus.

Hindamine 2. klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase5
K U U L A M I N E	1) ei määra sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid vigudega (6-8); 2) määrab halvasti foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks; 3) ei liigita lauseid suhtluseesmärgi (väit-, küsi- ja käsklused); 4) ei erista žanre; 5) ei määra audioteksti teema; 6) ei saa aru õpetaja suulistest juhustest.	1) määrab sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid vigudega (4-5); 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks vigudega (4-5); 3) ei ole piisavalt liigita lauseid suhtluseesmärgi (väit-, küsi- ja käsklused) ning tundevärvingu (hüüd- ja mittehüüdlused) põhjal vigudega (4-5); 4) ei ole piisavalt eristab žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt); 5) määrab audioteksti teema vigudega; 6) mõnikord ei saa aru õpetaja suulistest juhustest.	1) määrab sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid vigudega (2-3); 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks vigudega (2-3); 3) liigita lauseid suhtluseesmärgi (väit-, küsi- ja käsklused) ning tundevärvingu (hüüd- ja mittehüüdlused) põhjal; 4) eristab žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt) vigudega; 5) määrab audioteksti teema; 6) ei ole piisavalt saab aru õpetaja suulistest juhustest.	1) määrab sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid; 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks; 3) liigita lauseid suhtluseesmärgi (väit-, küsi- ja käsklused) ning tundevärvingu (hüüd- ja mittehüüdlused) põhjal; 4) eristab žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt); 5) määrab audioteksti teema ja peamise mõtte; 6) saab aru õpetaja suulistest juhustest.
S U U L I	1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades vigudega;	1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades vigudega; 2) koostab ning	1) ei ole piisavalt hääldab õigesti häälikuid ning häälikuühendeid sõnades;	1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades;

N E K Õ N E	2) ei koosta ning hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid; 3) ei arenda vestlust oma elus juhtunust, loetust ja nähtust; 4) ei koosta lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid tekste; 5) ei loe peast luuletekste.	hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid vigudega; 3) arendab vestlust oma elus juhtunust, loetust ja nähtust (lühikesed laused vigudega); 4) koostab lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid tekste (lühikesed laused vigudega); 5) loeb peast luuletekste vigudega (3-5).	2) koostab ning hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid (lühikesed); 3) arendab vestlust oma elus juhtunust, loetust ja nähtust (lühikesed laused); 4) koostab lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid tekste vigudega; 5) loeb peast luuletekste vigudega (1-2).	2) koostab ning hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid; 3) arendab vestlust oma elus juhtunust, loetust ja nähtust; 4) koostab lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid tekste; 5) loeb peast luuletekste.
L U G E M I N E	1) ei täida ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid, tekstikatkeid; 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning ei saa neist aru; 3) ei oska lugeda tabelleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid paberilt ning arvutist.	1) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid, tekstikatkeid vigudega (3-5); 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning saab neist aru halvasti; 3) loeb tabelleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid paberilt ning arvutist ainult õpetajate abiga.	1) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid, tekstikatkeid vigudega (1-2); 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning saab neist aru ei ole piisavalt; 3) loeb tabelleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid paberilt ning arvutist vigudega (1-2).	1) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid, tekstikatkeid; 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning saab neist aru; 3) loeb tabelleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid paberilt ning arvutist.

Kirjutamine

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
Sõnade etteütlus (6 -10 sõna)	7 - 9 viga	4 - 6 viga	2 - 3 viga	0 - 1 viga
Etteütlus (50 – 60 sõna)	8 - 12 viga	5 - 7 viga	3 - 4 viga	0 - 2 viga

2.2.4. 3 klass

1) Kuulamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) määrab häälikute järgnevuse sõnas, sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid, helituid ja helilisi ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid;
- 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks; eristab rõhulisi ja rõhutuid silpe;
- 3) määrab lause grammatilise põhja ning sõnade seose lauses;
- 4) liigitab lauseid suhtluseesmärgi (väit-, küsi- ja käsklauseid) ning tundevärvingu (hüüd- ja mittehüüdlauseid) põhjal, eristab lausetüüpe intonatsiooni järgi;
- 5) eristab kõneorme (dialoog, monoloog), kõnetüüpe (kirjeldus, jutustus, arutlus) ning žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt);
- 6) eristab stiililt ja žanrilt erinevaid suulisi tekste;
- 7) määrab audioteksti teema ja peamise mõtte, jätab meelde teksti sisu ning täidab õpetaja korraldusel tekstipõhiseid ülesandeid.

2) Suuline kõne

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades;
- 2) teab peast vene tähestikku
- 3) seletab sõna tähendust iseseisvalt ja sõnastike abil;
- 4) koostab ning hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid;
- 5) arendab vestlust oma elus juhtunust, loetust ja nähtust;
- 6) koostab lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid ning ka arutlevaid tekste küsimuste, märksõnade ja lihtsa plaani toel;
- 7) jutustab ümber erinevas stiilis ja žanris tekste;
- 8) loeb peast luule- ja proosatekste.

3) Lugemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb adapteeritud tekste häälega silphaaval ja ladusalt;
- 2) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid, tekstikatkeid;
- 3) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning saab neist aru;
- 4) kasutab sihipäraselt raamatu tiitellehte ja viiteaparatuuri
- 5) loeb tabelleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid paberilt ning arvutist;
- 6) teab nimetada lastekirjanikke.

4) Kirjutamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjutab vajaliku info vihikusse, päevikusse ja tahvlile ning vormistab selle korrektselt;
- 2) vormistab grammatikaülesanded õigesti;
- 3) kirjutab etteütluse järgi sõnu, lauseid ja lühemaid tekste õigesti;
- 4) kirjutab ümberjutustusi plaani ja märksõnade järgi;
- 5) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste ning vormistab neid korrektselt
- 6) oskab oma kirjalikke töid parandada.

3. klassi õppesisu

1). Üldteadmised vene keelest

Keele roll inimese elus. Keel kui peamine suhtlusvahend.

Sõnastik kui teatmekirjanduse liik. Tutvumine sõnastike tüüptidega.

3). Leksikoloogia ja fraseoloogia

Leksika ehk keele sõnavara.

Sõna kui keeleühik. Sõna tähendus. Ühe- ja mitmetähenduslikud sõnad. Sõna otsene ja ülekantud tähendus.

Sünonüümid. Antonüümid. Homonüümid.

Fraseologismid. Vanasõnad, kõnekäänud.

Vene keele seletussõnastik. Vene keele antonüümide sõnastik. Vene keele sünonüümide sõnastik.

5). Morfoloogia

Nimisõna

Üldiseloostus. Üld- ja pärisnimed. Elusolendeid ning elutuid esemeid ja nähtusi märkivad nimisõnad.

Nimisõnade sugu.

Nimisõnade ainsus ja mitmus. Nimisõnad, mis esinevad ainult ainsuse või mitmuse vormis.

Nimisõnade käänamine. Vene keele käänete süsteem.

Nimisõna põhilised süntaktilised funktsioonid sõnaühendis ja lauses.

Omadussõna

Üldiseloostus. Omadussõna sugu, arv ning kääne. Omadussõna ühildumine nimisõnaga soovormis, arvus ja käändes.

Esmased teadmised omadussõna täis- ja lühivormide kohta.

Omadussõna põhilised süntaktilised funktsioonid sõnaühendis ning lauses.

Asesõna

Üldiseloostus. Asesõna sõnaliikide süsteemis. Isikulised asesõnad kui sidususvahend lauses ja tekstis.

Tegusõna

Üldiseloostus. Tegevusnimi (infinitiiv) ja tegusõna isikulised vormid.

Tegusõna ajavormid. Tegusõnade pööramine olevikus ja tulevikus. Tegusõnade pööramine minevikus.

Tegusõna põhilised süntaktilised funktsioonid sõnaühendis ja lauses.

Eessõna

Üldiseloostus.

6). Süntaks

Sõnaühend

Sõnaühend kui süntaktiline ühik.

Sõnaühendi põhisõna ja laiend.

Lause

Lause kui süntaksi põhiühik ja kui minimaalne kommunikatiivne üksus.

Lause põhitunnused.

Lause pealiikmed. Lause grammatiline põhi.

Liht- ja laiendatud laused.

Lause kõrvalliikmed: täiend, sihitis, määrus.

Lauseliigid suhtluseesmärgi järgi: väit-, käsk- ja küsilauseid.

Lauseliigid tundevärvingu järgi: mittehüüd- ja hüüdlauseid.

7). Tekst

Tekst kui kommunikatsiooniüksus. Teksti sidusus.

Pealkiri, põhiidee, teksti plaan. Lõik.

Tekstide mitmekesisus: muinasjutt, mõistatus, vanasõnad ja kõnekäänud, jutustus, luuletus, näidend, teadaanne, õnnesoov, kutse, juhend. Tekstide otsimine internetist.

Eri tüüpi ja žanri kirjandusteosed on esindatud õppekirjanduse tekstidena ning valitakse vabaks lugemiseks vene, eesti ja välisautorite teoste seast, arvestades järgmisi

Kirjandusliku lugemise temaatika

Minu perekond. Mina ja mu pereliikmed. Otsi sõpra ja hoia teda. Õppida on alati kasulik.

Aastaajad. Looduseimedest fantastikani. Headusest, mis võidab kurjuse, aususest ja õiglusest.

Tõsiselt ja naljaga pooleks.

8). Ortograafia ja interpunktsioon

Ortogrammi mõiste.

Väike- ja suurtähe kasutamine.

Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna juurmorfeemis.

Tähtede *ъ* ja *ь* kasutamine.

Täishäälikute õigekiri tähtede *ж, ч, ш, щ* ja *ц* järel.

Tegusõna 2. pöörde muutelõppude õigekiri.

н e õigekiri tegusõnadega.

Eessõnade õigekiri.

Poolitamisreeglid.

Interpunktsioon: kirjavahemärgid loetelu puhul ja lause lõpus.

Hindamine 3. klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
K	1) ei määra sõna	1) määrab sõna	1) määrab sõna	1) määrab sõna
U	häälikulise	häälikulise koostise,	häälikulise	häälikulise koostise,
U	koostise, eristab	eristab täis- ja	koostise, eristab	eristab täis- ja
L	täis- ja	kaashäälikuid ning	täis- ja	kaashäälikuid ning
A	kaashäälikuid ning	palataliseeritud ja	kaashäälikuid ning	palataliseeritud ja
M	palataliseeritud ja	palataliseerimata	palataliseeritud ja	palataliseerimata
I	palataliseerimata	kaashäälikuid	palataliseerimata	kaashäälikuid;
N	kaashäälikuid	vigudega (4-5);	kaashäälikuid	2) määrab
E	vigudega (6-8);	2) määrab foneetiliste	vigudega (2-3);	foneetiliste sõnade
	2) määrab halvasti	sõnade piirid,	2) määrab	piirid, liigendab sõna
	foneetiliste sõnade	liigendab sõna	foneetiliste sõnade	silpideks;
	piirid, liigendab	silpideks vigudega	piirid, liigendab	3) liigitab lauseid
	sõna silpideks;	(4-5);	sõna silpideks	suhtluseesmärgi
	3) ei ole piisavalt	3) ei ole piisavalt	vigudega (2-3);	(väit-, küsi- ja
	liigitab lauseid	liigitab lauseid	3) liigitab lauseid	käsklauseid) ning
	suhtluseesmärgi	suhtluseesmärgi	suhtluseesmärgi	tundevärvingu
	(väit-, küsi- ja	(väit-, küsi- ja	(väit-, küsi- ja	(hüüd- ja
	käsklauseid);	käsklauseid) ning	käsklauseid) ning	mittehüüdlauseid)
	4) eristab	tundevärvingu (hüüd-	tundevärvingu	põhjal;
	kõnevorme	ja	(hüüd- ja	4) eristab
	(dialog,	mittehüüdlauseid)	mittehüüdlauseid)	kõnevorme (dialog,
	monoloog), ei erista	põhjal vigudega (4-	vigudega (2-3);	monoloog),
	kõnetüüpe ning	5);	põhjal;	kõnetüüpe
	žanre;	4) ei ole piisavalt	4) eristab	(kirjeldus, jutustus,
	5) ei määra	eristab kõnevorme	kõnevorme	arutus) ning žanre
	audioteksti teema ja	(dialog, monoloog),	(dialog,	(luuletus, jutustus,
	peamise mõtte;	kõnetüüpe (kirjeldus,	monoloog),	muinasjutt);
	6) ei saa aru õpetaja	jutustus, arutus) ning	kõnetüüpe	5) määrab

	suulistest juhistest.	žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt); 5) määrab audioteksti teema ja peamise mõtte vigudega; 6) mõnikord ei saa aru õpetaja suulistest juhistest.	(kirjeldus, jutustus, arutus) ning žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt); 5) määrab audioteksti teema; 6) saab aru õpetaja suulistest juhistest.	audioteksti teema ja peamise mõtte; 6) saab aru õpetaja suulistest juhistest.
S U U L I N E K Õ N E	1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades vigudega; 2) ei koosta ning hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid; 3) ei arenda vestlust oma elus juhtunust, loetust ja nähtust; 4) ei koosta lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid ning ka arutlevaid tekste; 5) ei loe peast luule- ja proosatekste.	1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades vigudega; 2) koostab ning hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid vigudega; 3) arendab vestlust oma elus juhtunust, loetust ja nähtust (lühikesed laused vigudega); 4) koostab lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid ning ka arutlevaid tekste (lühikesed laused); 5) loeb peast luuletekste vigudega (3-5).	1) ei ole piisavalt hääldab õigesti häälikuid ning häälikuühendeid sõnades; 2) koostab ning hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid (lühikesed); 3) arendab vestlust oma elus juhtunust, loetust ja nähtust (lühikesed laused); 4) koostab lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid ning ka arutlevaid tekste vigudega; 5) loeb peast luule- ja proosatekste vigudega (1-2).	1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades; 2) koostab ning hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid; 3) arendab vestlust oma elus juhtunust, loetust ja nähtust; 4) koostab lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid ning ka arutlevaid tekste; 5) loeb peast luule- ja proosatekste.
L U G E M I N E	1) ei täida ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid, tekstikatkeid; 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning ei saa neist aru; 3) ei oska lugeda tabeleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid paberilt ning arvutist.	1) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid, tekstikatkeid vigudega; 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning saab neist aru halvasti; 3) loeb tabeleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid paberilt ning arvutist ainult õpetajate abiga.	1) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid, tekstikatkeid vigudega (1-2); 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning saab neist aru ei ole piisavalt; 3) loeb tabeleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid paberilt ning arvutist vigudega (1-2).	1) täidab ülesandeid, kus tuleb valikuliselt lugeda sõnu, sõnaühendeid, lauseid, tekstikatkeid; 2) loeb iseseisvalt mitmes žanris tekste ning saab neist aru; 3) loeb tabeleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid paberilt ning arvutist.

Kirjutamine

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
Sõnade etteütlus (10 -12 sõna)	7 - 9 viga	4 - 6 viga	2 - 3 viga	0 - 1 viga
Etteütlus (70 – 80 sõna)	8 - 12 viga	5 - 7 viga	3 - 4 viga	0 - 2 viga

2.3. II kooliaste

6. klassi lõpetaja:

- 1) eristab kuulmise järgi žanrilt ja tüübilt erinevaid tekste, saab aru tekstide sisust, täidab audioteksti mõtestamisega seotud ülesandeid;
- 2) loeb tekste ilmekalt, järgides vene keele hääldusnorme;
- 3) reprodutseerib ning loob suuliselt dialoogilisi ja monoloogilisi tekste, kasutades keelevahendeid kooskõlas suhtlusolukorra ja vene keele normidega;
- 4) analüüsib vastavalt õppesisule keeleühikuid ning rakendab omandatud teadmisi kõnepraktikas;
- 5) hangib sihipäraselt teavet stiililt ja žanrilt erinevatest tekstidest ning teatmeteostest;
- 6) järgib kirjalikku teksti reprodutseerides ja luues vene keele norme ning kõneetiketi nõudeid;
- 7) oskab kasutada sõnaraamatuid, teatmeteoseid ja interaktiivseid õigekeelsusallikaid.

2.3.1. 4. klass

4. klassi õpitulemused

1) Kuulamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) saab kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust;
- 2) eristab vormilt erinevaid suulisi tekste (monoloog, dialoog, polüloog);
- 3) määrab kuulatava teksti teema ja peamise mõtte.

2) Suuline kõne

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) esitab oma mõtteid teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt;
- 2) loob dialoogilisi ja monoloogilisi tekste (kirjeldus, jutustus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid;
- 3) avaldab arvamust loetu kohta;
- 4) oskab koostada tekstist lühikese ja täieliku ümberjutustuse;
- 5) jutustab loetust, nähtust ja kuuldust, suheldes paarides või rühmas;
- 6) kirjeldab ja võrdleb esemeid ning nähtusi;
- 7) järgib tänapäeva vene kirjakeele norme;
- 8) järgib kõneetiketi norme.

3) Lugemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb tabelleid, saab aru skeemidest;
- 2) loeb teksti ilmekalt, õige intonatsiooniga ning vene kirjakeele hääldusnormide järgi;
- 3) määrab teksti teema, allteemad ja peamise mõtte;
- 4) kasutab tekstiga töötades eri lugemisviise;

- 5) oskab leida sihikindlalt teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja teatmeteoseid;
- 6) oskab vajalikku materjali leides orienteeruda raamatu pealkirjas.

4) Kirjutamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) oskab teksti luues kasutada teatmeteoseid;
- 2) järgib teksti koostamise reegleid (järjekindlus, loogilisus, sidusus, vastavus teemale jt) ning kõneetiketi norme;
- 3) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega laused;
- 4) järgib kirjalikku teksti luues vene kirjakeele grammatikanorme;
- 5) reprodutseerib kirjalikult tekste nõutava kokkuvõtlikkusega (plaan, ümberjutustus);
- 6) redigeerib lihtsamaid tekste.

4. klassi õppesisu

1) Üldteadmised vene keele kohta

Vene keelt uuriv teadus, selle põhiosad.

2) Foneetika. Graafika. Ortoeepia

Vene graafika printsiibid: foneemipõhine ja silbipõhine. Häälikumuutused kõnes. Kaashäälikute helituks ja heliliseks muutumine. Täishäälikud: rõhulised/rõhuta. Kaashäälikud: palataliseerimata/palataliseeritud; helilised/helitud. Silbitamine. Sõna foneetiline analüüs. Foneetiline transkriptsioon.

3) Morfeemika (sõna koostis) ja sõnamoodustus

Täis- ja kaashäälikute vaheldumine sõna juurmorfeemis.

4) Leksikoloogia ja fraseoloogia

Sünonüümid. Antonüümid. Homonüümid. Mitmetähenduslikud sõnad. Vananenud sõnad ja neologismid. Fraseoloogia kui leksikoloogia osa.

5) Morfoloogia

Sõna grammatiline tähendus. Sõnaliikide süsteem vene keeles. Sõnade liigitamise printsiibid: semantiline, morfoloogiline, süntaktiline. Sõnaliikide üldiseloomustus. Iseseisvate ja abisõnade liigid.

Nimisõna kui sõnaliik. Nimisõna käändevormide määramine. Nimisõna rõhuta muutelõppude õigekiri ainsuses. Nimisõnade muutelõppude kõrvutamine (Р., Д., П. П.). Nimisõnade mitmus.

Omadussõna kui sõnaliik. Omadussõnade käänamine ainsuses ja mitmuses. Rõhuta täishäälikute kirjutamine omadussõna muutelõppudes. Omadussõna nais-, mees- ja kesksõõ rõhuta muutelõppude kõrvutamine. Omadussõna täis- ja lühivormid. Omadussõnade (tähega Ж, Ш, Ч või Ш түве lõpus) lühivormi õigekiri.

Asesõna kui sõnaliik. Isikuliste asesõnade käänamine. Isikuliste asesõnade ja eessõnade lahkukirjutamine.

Tegusõna kui sõnaliik. Infinitiiv ja selle õigekiri. Tegusõnade pööramine (üldettekujutus). Tegusõnade arv ja isik. Ё õigekiri tegusõnas. Tegusõnade I ja II pöördkond. Tegusõnade oleviku ja tuleviku rõhuta pöördelõppude õigekiri. Minevikuvormide õigekiri.

6) Süntaks

Lause

Sõnaühendi struktuur. Lause kui süntaksi põhiühik ja kui minimaalne kommunikatiivne ühik. Peamised aluse väljendamise viisid. Lihtöeldis. Koondlause. Kokkuvõtavad sõnad koondlause.

7) Tekst

Tekst kui kommunikatsiooniüksus. Teksti sidusus.

Pealkiri, põhiidee, teksti plaan. Lõik.

Kirjanduslik lugemine

Kirjandusteoste eri tüübid ja žanrid on esindatud õppekirjanduse tekstidena ning vaba lugemise tekstidega, mis valitakse vene, eesti ja välisautorite teoste seast järgmisi teemasid silmas pidades.

Kirjandusliku lugemise temaatika 4. klassis:

Looduse imeline maailm. Kuidas oled elanud, mu eakaaslane? Fantaseerime, unistame.

Sõprusest, ustavusest, armastusest. Imedemaailm kirjanduses: rahva- ja autorimuinasjutud.

8) Ortograafia ja interpunktsioon

Ortograafia

Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves.

Täis- ja kaashäälikute õigekiri eesliidetes.

Sufiksrite õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades.

Interpunktsioon

Kirjavahemärkide süsteem vene keeles. Vahemärkide funktsioonid. Üksikud ja paarisvahemärgid.

Hindamine 4. klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase5
K U U L A M I N E	1) ei saa kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust; 2) ei erista vormilt erinevaid suulisi tekste. 3) ei määra audioteksti teema; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (6-8).	1) saab raskustega, ei ole piisavalt hea kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust; 2) ei ole piisavalt hea eristab vormilt erinevaid suulisi tekste. 3) ei määra audioteksti teema; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (4-5).	1) saab kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust; 2) eristab vormilt erinevaid suulisi tekste. 3) määrab audioteksti teema; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (2-3).	1) saab kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust; 2) eristab vormilt erinevaid suulisi tekste (monoloog, dialoog) 3) määrab audioteksti teema; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid.
S U U L I N E K Õ N E	1) ei saa reprodutseerita tekste nõutavas ulatuses; 2) loob monoloogilisi tekste (jutustus) paljude vigudega; 3) esitab oma mõtteid ebaloogiliselt ja ebasidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 4) teeb palju vigu tänapäeva vene kirjakeele norme; 5) teeb palju vigu kõneetiketi norme; 6) ei kasuta	1) reprodutseerib tekste nõutavas ulatuses (lühike ümberjutustus) vigudega; 2) loob monoloogilisi tekste (jutustus); 3) esitab oma mõtteid ei ole piisavalt loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 4) teeb vigu tänapäeva vene kirjakeele norme; 5) teeb vigu kõneetiketi norme;	1) reprodutseerib tekste nõutavas ulatuses (lühike ümberjutustus); 2) loob monoloogilisi tekste (jutustus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid; 3) esitab oma mõtteid ei ole piisavalt loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 4) teeb üksikud vigu tänapäeva vene kirjakeele norme; 5) järgib kõneetiketi	1) reprodutseerib tekste nõutavas ulatuses (lühike ümberjutustus); 2) loob dialoogilisi ja monoloogilisi tekste (jutustus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid; 3) esitab oma mõtteid järjekindlalt, loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt;

	keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale.	6) harva kasutab keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale.	norme; 6) tihti kasutab keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale.	
L U G E M I N E	1) loeb teksti ebailmekalt; 2) loeb ebamõtestatult; 3) ei kasuta tekstiga töötades eri lugemisviise;	1) loeb teksti ei ole piisavalt ilmekalt; 2) loeb ei ole piisavalt mõtestatult; 3) ei kasuta tekstiga töötades eri lugemisviise; 4) ei saa hangida sihikindlalt teavet teatmeteostest.	1) loeb teksti piisavalt ilmekalt; 2) loeb piisavalt mõtestatult; 3) kasutab tekstiga töötades eri lugemisviise; 4) hangib sihikindlalt teavet teatmeteostest.	1) loeb teksti ilmekalt, õige intonatsiooniga ning vene kirjakeele hääldusnormide järgi; 2) loeb mõtestatult; 3) kasutab tekstiga töötades eri lugemisviise; 4) hangib sihikindlalt teavet teatmeteostest.

Kirjutamine

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
Sõnade etteütlus (15 -20 sõna)	7 - 9 viga	4 - 6 viga	2 - 3 viga	0 - 1 viga
Etteütlus (90 – 100 sõna)	8 - 12 viga	5 - 7 viga	3 - 4 viga	0 - 2 viga
Ümberjutustus (100 -120 sõna)	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga. Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 kõneviga.	5 – 8 viga. Kõnevead. Esineb vigu teksti või ümberjutustamise esitamisel.	2 – 3 õigekirja viga. 1 – 2 ebatäpsust, kõnevead. Edastab täpselt, kuid esineb väikseid vigu teksti või ümberjutustamise esitamisel.	1 – 2 väiksed vead. Õige järjekindel esitusviis.
Kontrolltööd ja testid õpitud ortogrammide ja punktogrammidega	49 – 30%	74% - 50%	89% - 75%	100% - 90%

2.3.4. 5 klass

5. klassi õpitulemused

1) Kuulamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) saab kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust;
- 2) eristab vormilt erinevaid suulisi tekste (monoloog, dialoog, polüloog), kõnetüpe (puhtad) ning žanre (vestlus, teade);
- 3) määrab kuulatava teksti teema ja peamise mõtte, täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid.

2) Suuline kõne

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) esitab oma mõtteid järjekindlalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt;
- 2) loob dialoogilisi ja monoloogilisi tekste (kirjeldus, jutustus, arutus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid;
- 3) avaldab arvamust loetu kohta, põhjendab isikulikust elust;
- 4) oskab koostada tekstist lühikese ja täieliku ümberjutustuse;
- 5) jutustab loetust, nähtust ja kuuldust, suheldes paarides või rühmas;
- 6) kirjeldab ja võrdleb esemeid ning nähtusi;
- 7) järgib tänapäeva vene kirjakeele norme;
- 8) järgib kõneetiketi norme.

3) Lugemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb tabeleid, saab aru diagrammidest, skeemidest ja tingtähistest;
- 2) loeb teksti ilmekalt, õige intonatsiooniga ning vene kirjakeele hääldusnormide järgi;
- 3) loeb mõtestatult;
- 4) määrab teksti teema, allteemad ja peamise mõtte, teeb vahet põhilise ja teisejärgulise info vahel;
- 5) kasutab tekstiga töötades eri lugemisviise;
- 6) oskab leida sihikindlalt teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja teatmeteoseid;
- 7) oskab vajalikku materjali leides orienteeruda raamatu pealkirjas ja tinglikes tähistustes.

4) Kirjutamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) oskab teksti luues kasutada teatmeteoseid;
- 2) väljendab kirjalikult oma mõtteid, järgib teksti koostamise reegleid (järjekindlus, loogilisus, sidusus, vastavus teemale jt) ning kõneetiketi norme;
- 3) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega laused;
- 4) järgib kirjalikku teksti luues vene kirjakeele grammatikanorme;
- 5) reprodutseerib kirjalikult tekste nõutava kokkuvõtlikkusega (plaan, ümberjutustus);
- 6) redigeerib lihtsamaid tekste.

5. klassi õppesisu

1) Üldteadmised vene keelest

Kirjakeele mõiste.

2) Graafika. Foneetika. Ortoepia

Vene keele hääldusnormid. Sõnarõhu rasked juhud.

3) Morfeemika (sõna koostis) ja sõnamoodustus

Põhilised sõnamoodustusviisid: prefiksiline, sufiksiline, prefiksilis-sufiksiline, sufiksita, sõnade liitmine. Sõna üleminek ühest sõnaliigist teise

4) Leksikoloogia ja fraseoloogia

Kordamine: Sünonüümid. Antonüümid. Homonüümid. Mitmetähenduslikud sõnad.

Vene keele trükitud ja *on-line*-sõnastikud.

5) Morfoloogia

Nimisõna

Ebareeglipäraselt käänduvad ning käändumatud nimisõnad. Käändevormideta nimisõnade sugu ja arv. Nimisõna süntaktilised funktsioonid. Nimisõnade kõnes kasutamise normid.

Omadussõna

Kvalitatiivsed, relatiivsed ning possessiivsed omadussõnad. Omadussõnade võrdlusastmed. Omadussõnade täis- ja lühivormid. Omadussõna süntaktilised funktsioonid. Omadussõnade kõnes kasutamise normid.

Asesõna

Asesõnade käänamine ja liigitus. Asesõna süntaktilised funktsioonid. Asesõnad kui lausete sidususe vahend.

Tegusõna

Perfektiivsed ja imperfektiivsed tegusõnad. Sihilised ja sihitud tegusõnad. Isikuta tegusõnad. Tegusõna kõneviisid. Tegusõnade pööramine. Ebareeglipäraselt pöörduvad tegusõnad. Tegusõnade süntaktilised funktsioonid. Tegusõna kõnes kasutamise normid.

6) Süntaks

Üte. Otsekõne. Dialoog.

7) Tekst

Tekstiliigid: jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum, blogi) ja seal kasutatavad tekstiliigid.

8) Ortograafia

O/Ё õigekiri Ж, Ш, Ч, Щ ja Ц järel lihttüves, järelliides ja muutelõpus.

Tähed И/Ы tähe Ц järel lihttüves, järelliides ja muutelõpus.

Tähed И ja Ы eesliidete pärast.

Nimisõna järelliided: ИК/ЕК, ЧИК/ЩИК.

Eesliidete õigekiri: -з/-с eesliidetes, ПРЕ/ПРИ eesliidete õigekiri.

Vahelduv täishäälik tüves: а/о, е/у vaheldumine sõnatüves.

Н/НН nimisõnast tuletatud omadussõnade järelliidetes.

Omadussõnade -К/-СК- järelliided.

НЕ nimisõnadega, omadussõnadega, asesõnadega, tegusõnadega.

Tingiva kõneviisi partikli *бы (б)* tegusõnast lahkukirjutamine.

Käskiva kõneviisi tunnuste õigekiri.

Vokaalide õigekiri tunnuse -л- ees minevikuvormides.

Vokaalitähed tegusõna järelliidetes –ОВА-/-ЕВА-, -ИВА-/-ЫВА-. Ъ tegusõna vormides.

Hindamine 5. klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
K	1) ei saa kuulates	1) saab raskustega, ei	1) saab kuulates aru	1) saab kuulates aru
U	aru mitmesuguste	ole piisavalt hea	mitmesuguste	mitmesuguste
U	tekstide sisust;	kuulates aru	tekstide sisust;	tekstide sisust;
L	2) ei erista vormilt	mitmesuguste	2) eristab vormilt	2) eristab vormilt
A	erinevaid suulisi	tekstide sisust;	erinevaid suulisi	erinevaid suulisi
M	tekste.	2) ei ole piisavalt hea	tekste (monoloog,	tekste (monoloog,
I	3) ei määra	eristab vormilt	dialog)	dialog), puhtad
N	audioteksti teema;	erinevaid suulisi		kõnetüüped
E		tekste.		ning žanre (vestlus);
	4) täidab	3) ei määra	3) määrab	3) määrab
	audioteksti põhjal	audioteksti teema;	audioteksti teema;	audioteksti teema ja
	mitmesuguseid	4) täidab audioteksti	4) täidab	peamise mõtte;
	ülesandeid	põhjal mitmesuguseid	audioteksti põhjal	4) täidab audioteksti
	vigudega (6-8).	ülesandeid vigudega	mitmesuguseid	põhjal
		(4-5).	ülesandeid	mitmesuguseid

			vigudega (2-3).	ülesandeid.
S U U L I N E K Õ N E	1) ei saa reprodutseerita tekste nõutavas ulatuses; 2) loob monoloogilisi tekste (jutustus) paljude vigudega; 3) esitab oma mõtteid ebaloogiliselt ja ebasidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 4) teeb palju vigu tänapäeva vene kirjakeele norme; 5) teeb palju vigu kõneetiketi norme; 6) ei kasuta keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale.	1) reprodutseerib tekste nõutavas ulatuses (lühike ümberjutustus); 2) loob monoloogilisi tekste (jutustus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid; 3) esitab oma mõtteid ei ole piisavalt loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 4) teeb üksikud vigu tänapäeva vene kirjakeele norme; 5) järgib kõneetiketi norme; 6) harva kasutab keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale.	1) reprodutseerib tekste nõutavas ulatuses (lühike ümberjutustus); 2) loob dialoogilisi ja monoloogilisi tekste (kirjeldus,jutustus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid; 3) esitab oma mõtteid piisavalt loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 4) teeb üksikud vigu tänapäeva vene kirjakeele norme; 5) järgib kõneetiketi norme, teeb üksikud vigu; 6) tihti kasutab keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale.	1) reprodutseerib tekste nõutavas ulatuses (lühike ja täielik ümberjutustus); 2) loob vabalt dialoogilisi ja monoloogilisi tekste (kirjeldus, jutustus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid; 3) esitab oma mõtteid järjekindlalt, loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 4) järgib tänapäeva vene kirjakeele norme; 5) järgib kõneetiketi norme; 6) kasutab keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale.
L U G E M I N E	1) loeb teksti ebailmekalt; 2) loeb ebamõtestatult; 3) ei kasuta tekstiga töötades eri lugemisviise;	1) loeb teksti ei ole piisavalt ilmekalt, teeb orfoepia vigu; 2) loeb ei ole piisavalt mõtestatult; 3) ei kasuta tekstiga töötades eri lugemisviise; 4) ei saa hangida sihikindlalt teavet teatmeteostest. 2) loeb ebamõtestatult, täidab ei ole piisavalt nende põhjal ülesandeid; 3) loeb tabelleid raskustega, ei ole piisavalt hea saab aru diagrammidest,	1) loeb teksti ilmekalt, vene kirjakeele hääldusnormide järgi; 2) loeb mõtestatult, tunneb ära žanrilt erinevad tekstid ning täidab piisavalt nende põhjal ülesandeid; 3) loeb tabelleid, saab aru diagrammidest, skeemidest ja tingtähistest; 4) kasutab piisavalt tekstiga töötades eri	1) loeb teksti ilmekalt, õige intonatsiooniga ning vene kirjakeele hääldusnormide järgi; 2) loeb mõtestatult, tunneb ära stiililt ja žanrilt erinevad tekstid ning täidab nende põhjal ülesandeid; 3) loeb tabelleid, saab aru diagrammidest, skeemidest ja tingtähistest ning kasutab neid oma teksti ette

		skeemidest ja tingtähistest; 4) harva hangib sihikindlalt teavet teatmeteostest.	lugemisviise; 5) tihti hangib sihikindlalt teavet teatmeteostest.	valmistades; 4) kasutab tekstiga töötades eri lugemisviise; 5) hangib sihikindlalt teavet teatmeteostest.
--	--	---	--	---

Kirjutamine

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
Sõnade etteütlus (15 -20 sõna)	7 - 9 viga	4 - 6 viga	2 - 3 viga	0 - 1 viga
Etteütlus (100 – 110 sõna)	8 - 12 viga	5 - 7 viga	3 - 4 viga	0 - 2 viga
Ümberjutustus (110 -130 sõna)	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga. Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 kõneviga.	5 – 8 viga. Kõnevead. Esineb vigu teksti või ümberjutustamise esitamisel.	2 – 3 õigekirja viga. 1 – 2 ebatäpsust, kõnevead. Edastab täpselt, kuid esineb väikseid vigu teksti või ümberjutustamise esitamisel.	1 – 2 väiksed vead. Õige järjekindel esitusviis.
Kontrolltööd ja testid õpitud ortogrammide ja punktogrammidega	49 – 30%	74% - 50%	89% - 75%	100% - 90%

2.3.5. 6 klass

6. klassi lõpetaja:

1) Kuulamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) saab kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust;
- 2) eristab vormilt erinevaid suulisi tekste (monoloog, dialoog, polüloog), kõnetüüpe (puhtad ja segatüübid) ning žanre (vestlus, reklaam, instruktsioon, teade);
- 3) määrab kuulatava teksti teema ja peamise mõtte, täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid.

2) Suuline kõne

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) esitab oma mõtteid järjekindlalt, loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt;
- 2) loob dialoogilisi ja monoloogilisi tekste (kirjeldus, jutustus, arutlus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid;
- 3) avaldab arvamust loetu kohta, põhjendab näidetega tekstist ja isikulikust elust;
- 4) oskab koostada tekstist lühikese ja täieliku ümberjutustuse;

- 5) jutustab loetust, nähtust ja kuuldust, suheldes paarides või rühmas;
- 6) kirjeldab ja võrdleb esemeid ning nähtusi;
- 7) järgib tänapäeva vene kirjakeele norme;
- 8) järgib kõneetiketi norme.

3) Lugemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb tabeleid, saab aru diagrammidest, skeemidest ja tingtähistest ning kasutab neid oma teksti ette valmistades;
- 2) loeb teksti ilmekalt, õige intonatsiooniga ning vene kirjakeele hääldusnormide järgi;
- 3) loeb mõtestatult, tunneb ära stiililt ja žanrilt erinevad tekstid ning mõistab nende sisu;
- 4) määrab teksti teema, allteemad ja peamise mõtte, teeb vahet faktide ja arvamuste ning põhilise ja teisejärgulise info vahel;
- 5) kasutab tekstiga töötades eri lugemisviise;
- 6) oskab leida sihikindlalt teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja teatmeteoseid;
- 7) oskab vajalikku materjali leides orienteeruda raamatu pealkirjas ja tinglikes tähistustes ning viiteaparatuuris.

4) Kirjutamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) oskab teksti luues kasutada teatmeteoseid
- 2) väljendab kirjalikult oma mõtteid vabalt ja selgelt, järgib teksti koostamise reegleid (järjekindlus, loogilisus, sidusus, vastavus teemale jt) ning kõneetiketi norme;
- 3) loob tekste mitmes stiilis ja žanris (traditsiooniline ja elektronkiri, avaldus, seletuskiri, allkirjastatud tõend);
- 4) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega laused;
- 5) järgib kirjalikult teksti luues vene kirjakeele grammatikanorme;
- 6) reprodutseerib kirjalikult tekste nõutava kokkuvõtlikkusega (plaan, ümberjutustus);
- 7) redigeerib lihtsamaid tekste.

6. klassi õppesisu

1) Üldteadmised vene keele kohta

Keelenormi mõiste. Kõnekultuur.

2) Leksikoloogia ja fraseoloogia

Paronüümid. Oma- ja laensõnad. Vananenud sõnad ja neologismid. Neutraalsed ja stiilivärvinguga sõnad. Raamatu- ja kõnekeele leksika. Üldkasutatav leksika ja piiratud kasutusega leksika (murdesõnad, professionalismid, žargonismid). Vene keele leksikaalsed ja stilistilised normid: sõna kasutamine kooskõlas sõna tähenduse ja stiilivärvinguga. Leksikaalne ühilduvus.

Fraseoloogia kui leksikoloogia osa. Vanasõnad, kõnekäänud, lentsõnad.

Vene keele trükitud ja *on-line*-sõnastikud.

3) Morfoloogia

Arvsõna

Arvsõnade käänamine. Arvsõnade kõnes kasutamise normid.

Määrsõna

Määrsõnade liigid. Määrsõna süntaktilised funktsioonid. Rõhumäärsõnad. Rõhumäärsõnade tähendus.

Eessõna

Tuletatud ja mittetuletatud eessõnad. Liht- ja liiteeessõnad.

Sidesõna

Rinnastavad ja alistavad ning liht- ja liitsidesõnad.

Hüüdsõnad kui eriline sõnaliik

Hüüdsõnade põhifunktsioonid.

4) Tekst

Põhilisi funktsionaalseid stiile esindavad tekstid (ilukirjanduslik, publitsistlik, teaduslik, ametlik, kõnekeelne stiil).

Tekstiliigid: instruktsioon, seletuskiri, komplitseeritud instruktsioon, reklaam, SMS-teade, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum, blogi) ja seal kasutatavad tekstiliigid.

5) Ortograafia ja interpunktsioon

Ortograafia

h ja *hh* eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades.

Lahku- ja kokkukirjutamine ning sidekriipsu kasutamine eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades.

he ja *hu* kokku- ja lahkukirjutamine eri sõnaliikidesse kuuluvate sõnadega.

Määrsõnade õigekiri.

Eessõnade, sidesõnade ja rõhumäärsõnade õigekiri.

Interpunktsioon

Vahemärgid otsekõnega lausetes.

Hindamine 6. klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
K U U L A M I N E	1) ei saa kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust; 2) ei erista vormilt erinevaid suulisi tekste. 3) ei määra audioteksti teema; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (6-8).	1) saab raskustega, ei ole piisavalt hea kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust; 2) ei ole piisavalt hea eristab vormilt erinevaid suulisi tekste. 3) määrab audioteksti teema, kuid ei määra peamise mõtte; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (4-5).	1) saab kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust; 2) eristab vormilt erinevaid suulisi tekste (monoloog, dialoog) kõnetüüpe (puhtad) ning žanre (vestlus, instruktsioon); 3) määrab piisavalt hea audioteksti teema ja peamise mõtte; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (2-3).	1) saab kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust; 2) eristab vormilt erinevaid suulisi tekste (monoloog, dialoog, polüloog), kõnetüüpe (puhtad ja segatüübid) ning žanre (vestlus, reklaam, instruktsioon, teade); 3) määrab audioteksti teema ja peamise mõtte; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid.
S U U L I N E	1) ei saa reprodutseerita tekste nõutavas ulatuses; 2) loob monoloogilisi tekste (jutustus)	1) reprodutseerib tekste nõutavas ulatuses (lühike ümberjutustus); 2) loob rahuldavalt monoloogilisi tekste (kirjeldus, jutustus,	1) reprodutseerib tekste nõutavas ulatuses (lühike ümberjutustus); 2) loob piisavalt hea dialoogilisi ja monoloogilisi	1) reprodutseerib tekste nõutavas ulatuses (lühike ja täielik ümberjutustus); 2) loob suurepärase dialoogilisi ja

K Õ N E	paljude vigudega; 3) esitab oma mõtteid ebaloogiliselt ja ebasidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 4) teeb palju vigu tänapäeva vene kirjakeele norme; 5) teeb palju vigu kõneetiketi norme; 6) ei kasuta keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale	arutlus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid; 3) esitab oma mõtteid ei ole piisavalt loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 4) teeb palju vigu tänapäeva vene kirjakeele norme; 5) järgib kõneetiketi norme, teeb palju vigu; 6) harva kasutab keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale.	tekste (kirjeldus, jutustus, arutlus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid; 3) esitab oma mõtteid piisavalt järjekindlalt, loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 4) teeb üksikud vigu tänapäeva vene kirjakeele norme; 5) järgib kõneetiketi norme, teeb üksikud vigu; 6) tihti kasutab keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale.	monoloogilisi tekste (kirjeldus, jutustus, arutlus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid; 3) esitab oma mõtteid järjekindlalt, loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 4) järgib tänapäeva vene kirjakeele norme; 5) järgib kõneetiketi norme; 6) kasutab keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale.
L U G E M I N E	1) loeb teksti ebailmekalt; 2) loeb ebamõtestatult; 3) ei kasuta tekstiga töötades eri lugemisviise;	1) loeb teksti ei ole piisavalt ilmekalt, teeb orfoepia vigu; 2) loeb ei ole piisavalt mõtestatult; 3) ei kasuta tekstiga töötades eri lugemisviise; 4) ei saa hangida sihikindlalt teavet teatmeteostest. 2) loeb ebamõtestatult, täidab ei ole piisavalt nende põhjal ülesandeid; 3) loeb tabeleid raskustega, ei ole piisavalt hea saab aru diagrammidest, skeemidest ja tingtähistest; 4) harva hangib sihikindlalt teavet teatmeteostest.	1) loeb teksti ilmekalt, intonatsiooniga ning vene kirjakeele hääldusnormide järgi; 2) loeb mõtestatult, tunneb ära žanrilt erinevad tekstid ning täidab piisavalt nende põhjal ülesandeid; 3) loeb piisavalt hea tabeleid, saab aru diagrammidest, skeemidest ja tingtähistest; 4) kasutab piisavalt tekstiga töötades eri lugemisviise; 5) tihti hangib sihikindlalt teavet teatmeteostest.	1) loeb teksti ilmekalt, õige intonatsiooniga ning vene kirjakeele hääldusnormide järgi; 2) loeb mõtestatult, tunneb ära stiililt ja žanrilt erinevad tekstid ning täidab nende põhjal ülesandeid; 3) loeb tabeleid, saab aru diagrammidest, skeemidest ja tingtähistest ning kasutab neid oma teksti ette valmistades; 4) kasutab tekstiga töötades eri lugemisviise; 5) hangib sihikindlalt teavet teatmeteostest.

Kirjutamine

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
Sõnade etteütlus (15 -20 sõna)	7 - 9 viga	4 - 6 viga	2 - 3 viga	0 - 1 viga
Etteütlus (110 – 120 sõna)	8 - 12 viga	5 - 7 viga	3 - 4 viga	0 - 2 viga
Ümberjutustus (130 -140 sõna)	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga. Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 kõneviga.	5 – 8 viga. Kõnevead. Esineb vigu teksti või ümberjutustamise esitamisel.	2 – 3 õigekirja viga. 1 – 2 ebatäpsust, kõnevead. Edastab täpselt, kuid esineb väikseid vigu teksti või ümberjutustamise esitamisel.	1 – 2 väiksed vead. Õige järjekindel esitusviis.
Kontrolltööd ja testid õpitud ortogrammide ja punktogrammidega	49 – 30%	74% - 50%	89% - 75%	100% - 90%

Teksti loomine (100 – 120 sõnad)

Sisu		Õigekiri		Sõnavara ja stiil		Ülesehitus	
5	Tekst vastab teemale, on üldistusjõuline ja isikupärane, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	5	Tekstis on 0–2 õigekirjaviga.	5	Sõnavara on ulatuslik ja lausestus mitmekülgne, tekstis on 0–1 stiiliviga.	5	Tekst on liigendatud tervik, ülesehitus on loogiline ja sidus.
4	Tekst vastab teemale, on üldistusjõuline, mõtted on esitatud selgelt.	4	Tekstis on 3–5 õigekirjaviga.	4	Sõnavara ja lausestus on kohati ühekülgsed, tekstis on 2–3 stiiliviga.	4	Tekst on tervik, ülesehitus on loogiline, kuid lõigu piiiridel esineb liigendusvigu.
3	Tekst vastab teemale, kuid on üldsõnaline, mõtted on esitatud arusaadavalt.	3	Tekstis on 6–8 õigekirjaviga.	3	Sõnavara on ühekülgne, esineb lausestusraskusi, tekstis on 4–5 stiiliviga.	3	Teksti ülesehituses on vastuolud, teksti osades esineb liigendusvigu.
2	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid mõtted on kohati seotud ebaselged.	2	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga.	2	Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 stiiliviga.	2	Teksti ülesehituses on vastuolud, mõni tekstiosa puudub.
1	Tekst vastab Üldjoontes teemale, kuid on raskesti mõistetav.	1	Tekstis on üle 11 õigekirjavea.	1	Sõnavara on kohati sobimatu, lausestus algeline, tekstis on rohkem kui 6 stiiliviga.	1	Tekst on vormitu, ülesehitus ebaloogiline.

2.4. III kooliaste

2.4.1. Kooliastme õpitulemused

III kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

9. klassi lõpetaja:

- 1) väljendub kõnes ja kirjas asjakohaselt selgelt;
- 2) analüüsib vastavalt õppesisule kõigi keeletesandite ühikuid; kasutab omandatud keeleteadmisi oma kõneoskuse arendamiseks;
- 3) oskab analüüsida teksti sisu;
- 4) tunnetab tüübilt, stiililt ja žanrilt erinevate tekstide keelelist omapära;
- 5) loob tüübilt, stiililt ning žanrilt erinevaid suulisi ja kirjalikke tekste;
- 6) on omandanud redigeerimiskogemuse ning annab loodud tekstile hinnangu;
- 7) avaldab arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt;
- 8) arvestab suhtluses öeldu eesmärki, kommunikatsiooni tingimusi ja adressaati, kasutab sobivaid keelevahendeid ning järgib kirjakeele norme;
- 9) mõistab vene keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust;
- 10) hangib infot mitmesugustest allikatest (sh elektroonilistest), kasutab eri tüüpi sõnastikke ja muid vajalikke teatmeteoseid.

2.4.2. Õppesisu

III kooliastmes täiustatakse kõiki kõneoskuse liike ning taotletakse kommunikatiivse kompetentsuse saavutamist kõnetegevuse põhilistes valdkondades. Põhitähelepanu pööratakse mitmesuguste kõnevormide arendamisele konkreetsetes situatsioonides, oskusele kasutada keele kõigi tasandite vahendeid adekvaatseks eneseväljenduseks. Õpilased õpivad aru saama erinevatest tekstidest, sh tarbetekstidest, neid analüüsima ja looma.

2.4.3. 7 klass

7. klassi õpitulemused

1) Kuulamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) saab kuulates aru eri žanridesse kuuluvate tekstide sisust, tunnetab teksti keelelist omapära ja stiilikuuluvust;
- 2) mõistab kuulatava teksti sisu, määrab teksti teema ja põhilise mõtte;
- 3) eristab kuuldu põhjal peamist infot, probleemi ja olulisi seisukohti;
- 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid suulisi ülesandeid.

2) Suuline kõne

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) jutustab lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult;
- 2) arutleb mitmesugustel teemadel, väljendab ja põhjendab oma arvamust;
- 3) loob suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adressaadi eripära ning kasutades sobivaid keelevahendeid;
- 4) esineb lühiettekandega kirjakeele norme järgides.

3) Lugemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb ja analüüsib mitmesuguseid tekste;
- 2) eristab lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot;
- 3) loeb keerukaid tabeleid, diagramme, skeeme ja tinglikke tähiseid;
- 4) hangib teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.

4) Kirjutamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb ja vormistab korrektselt eri tüüpi tekste, arvestades situatsiooni ja adressaati, kasutades keelevahendite rikkust ning järgides keelenorme;
- 2) kirjutab arutlevat, kirjeldavat ja jutustavat laadi kirjandeid ja loovtöid;
- 3) koostab lühiettekande, referaadi;
- 4) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
- 5) tunneb teksti redigeerimise aluseid.

7.klassi õppesisu

1). Üldteadmised vene keelest

Vene keel maailma teiste keelte seas.

2). Morfoloogia

Tegusõna vormid.

Kesksõna

Kesksõna grammatilised tunnused. Tegusõna ja omadussõna tunnused kesksõnal.

Oleviku ja mineviku kesksõnad. Aktiivi ja passiivi kesksõnad.

Passiivi kesksõna täis- ja lühivormid.

Kesksõnaühendid.

Kesksõna süntaktilised funktsioonid.

Kesksõna kõnes kasutamise normid.

Gerundium (*des*-vorm)

Gerundiumi määr- ja tegusõnalised tunnused.

Perfektiivne gerundium ja *des*-gerundium (imperfektiivne aspekt).

Gerundiumiga sõnaühendid.

Gerundiumi süntaktilised funktsioonid.

Gerundiumi kõnes kasutamise normid.

3). Süntaks

Sõnaühend

Alistusseose liigid (ühildumine, rektsioon, külgnemine).

Sõnade ühendamise normid (leksikaalsed, grammatilised, stilistilised).

Lause

Aluse tekstifunktsioonid.

Liitöeldis (nimi- ja tegusõnaline).

Öeldise tekstifunktsioonid.

Lause kõrvalliikmed: täiend (ühilduv, mitteühilduv; lisand), sihitis (otse- ja kaudsihitis), määruse liigid.

Täis- ja väljajäetlised laused. Kahe ja ühe pealiikmega laused. Ühe pealiikmega lausete tüübid.

4). Ortograafia ja interpunktsioon

Ortograafia

Sufiksrite õigekiri eri sõnaliikide sõnades.

Sõnalõppude õigekiri eri sõnaliikide sõnades.

н ja *nn* õigekiri eri sõnaliikide sõnades.

не kokku- ja lahkukirjutamine kesksõnade ning gerundiumiga.

6). Tekst

Tekstide liigid: arutlev kirjand, kirjeldav ja jutustav kirjand, referaat, iseloomustus, esinemine antud teemal. Tekstid elektroonilises keskkonnas.

Hindamine 7. klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase5
K U U L A M I N E	1) ei saa kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust; 2) ei erista vormilt erinevaid suulisi tekste. 3) ei määra audioteksti teema; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (6-8).	1) kuulates eri žanridesse kuuluvaid tekste, saab aru ei ole piisavalt teksti sisust; 2) mõistab ei ole piisavalt kuulatava teksti sisu, määrab ei ole piisavalt teksti teema ja põhilise mõtte; 3) eristab rahuldav vormilt (monoloog, dialoog), kõnetüübilt (puhtad) ning žanrilt (ilukirjanduse ja teadaanne) erinevaid suulisi tekste; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (4-5).	1) kuulates eri žanridesse kuuluvaid tekste, saab aru piisavalt hea teksti sisust; 2) mõistab piisavalt kuulatava teksti sisu, määrab piisavalt hea teksti teema ja põhilise mõtte; 3) eristab vormilt (monoloog, dialoog), kõnetüübilt (puhtad) ning žanrilt (ilukirjanduse ja teadaanne) erinevaid suulisi tekste; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (2-3).	1) kuulates eri žanridesse kuuluvaid tekste, saab aru teksti sisust; 2) mõistab kuulatava teksti sisu, määrab teksti teema ja põhilise mõtte; 3) eristab vormilt (monoloog, dialoog, polüloog), kõnetüübilt (puhtad ja segatüübid) ning žanrilt (ilukirjanduse ja teadaanne) erinevaid suulisi tekste; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid suulisi ülesandeid.
S U U L I N E K Õ N E	1) ei saa jutusta lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) ei saa formuleerida probleemi, ei väljenda ja ei argumenteeri oma arvamust; 3) ei saa looda suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adressaadi	1) jutustab rahuldavalt lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) rahuldavalt formuleerib probleemi, ei ole piisavalt väljendab ja argumenteeri oma arvamust; 3) loob suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, teeb vead võttes arvesse olukorda ja adressaadi	1) jutustab hästi lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) formuleerib probleemi, piisavalt hea väljendab ja argumenteeri oma arvamust, teeb järeldusi; 3) loob hästi suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adressaadi eripära ning tihti	1) jutustab suurepäraselt lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) formuleerib probleemi, väljendab ja argumenteeri oma arvamust, teeb järeldusi; 3) loob suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adressaadi eripära ning

	eripära ning kasutades sobivaid keelevahendeid; 4) ei järgi kirjakeele norme; 5) ei valda kõnekultuuri.	eripära ning harva kasutades sobivaid keelevahendeid; 4) järgib kirjakeele norme, teeb palju vigu; 5) ei ole piisavalt hea valdab kõnekultuuri.	kasutades sobivaid keelevahendeid; 4) järgib kirjakeele norme, teeb üksikute vigu; 5) piisavalt hea valdab kõnekultuuri.	kasutades sobivaid keelevahendeid; 4) järgib kirjakeele norme; 5) valdab kõnekultuuri.
L U G E M I N E	1) loeb, kuid ei saa analüüsida mitmesuguseid tekste; 2) ei erista lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) ei loe tabeleid, diagramme, skeeme; 4) ei saa hangida teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.	1) loeb, kuid ei ole piisavalt hea analüüsib mitmesuguseid tekste; 2) eristab ei ole piisavalt hea lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) loeb rahuldavalt tabeleid, diagramme, skeeme; 4) ei ole piisavalt hea hangib teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.	1) loeb ja piisavalt hea analüüsib mitmesuguseid tekste; 2) eristab piisavalt hea lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) loeb piisavalt hea tabeleid, diagramme, skeeme; 4) oskab hästi hangida teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.	1) loeb ja analüüsib mitmesuguseid tekste; 2) eristab lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) loeb tabeleid, diagramme, skeeme; 4) hangib teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.

Kirjutamine

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
Sõnade etteütlus (15 -20 sõna)	7 - 9 viga	4 - 6 viga	2 - 3 viga	0 - 1 viga
Etteütlus (120 – 130 sõna)	8 - 12 viga (7/6, 6/7)	5 - 7 viga (6/6, 5/6, 5/5, 4/5)	3 - 4 viga (2/3, 3/2, 1/4, 3/3, 2/4, 4/4)	0 - 2 viga (1/1, 0/2)
Ümberjutustus (120 -140 sõna)	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga. Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 kõneviga.	5 – 8 viga. Kõnevead. Esineb vigu teksti või ümberjutustamise esitamisel.	2 – 3 õigekirja viga. 1 – 2 ebatäpsust, kõnevead. Edastab täpselt, kuid esineb väikseid vigu teksti või ümberjutustamise esitamisel.	1 – 2 väikset viga. Õige järjekindel esitusviis.
Kontrolltööd ja testid õpitud	49 – 30%	74% - 50%	89% - 75%	100% - 90%

ortogramme ja punktogrammidega				
---------------------------------------	--	--	--	--

Teksti loomine(120 – 150 sõnad)

Sisu		Õigekiri		Sõnavara ja stiil		Ülesehitus	
5	Tekst vastab teemale, on üldistusjõuline ja isikupärane, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	5	Tekstis on 0–2 õigekirjaviga.	5	Sõnavara on ulatuslik ja lausestus mitmekülgne, tekstis on 0–1 stiiliviga.	5	Tekst on liigendatud tervik, ülesehitus on loogiline ja sidus.
4	Tekst vastab teemale, on üldistusjõuline, mõtted on esitatud selgelt.	4	Tekstis on 3–5 õigekirjaviga.	4	Sõnavara ja lausestus on kohati ühekülgne, tekstis on 2–3 stiiliviga.	4	Tekst on tervik, ülesehitus on loogiline, kuid lõigu piiridel esineb liigendusvigu.
3	Tekst vastab teemale, kuid on üldsõnaline, mõtted on esitatud arusaadavalt.	3	Tekstis on 6–8 õigekirjaviga.	3	Sõnavara on ühekülgne, esineb lausestusraskusi, tekstis on 4–5 stiiliviga.	3	Teksti ülesehituses on vastuolud, teksti osades esineb liigendusvigu.
2	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid mõtted on kohati seotud ebaselged.	2	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga.	2	Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 stiiliviga.	2	Teksti ülesehituses on vastuolud, mõni tekstiosa puudub.
1	Tekst vastab Üldjoontes teemale, kuid on raskesti mõistetav.	1	Tekstis on üle 11 õigekirjavea.	1	Sõnavara on kohati sobimatu, lausestus algeline, tekstis on rohkem kui 6 stiiliviga.	1	Tekst on vormitu, ülesehitus ebaloogiline.

2.4.4. 8 klass

8. klassi õpitulemused

1) Kuulamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) saab kuulates aru eri žanridesse kuuluvate tekstide sisust;
- 2) mõistab kuulatava teksti sisu, määrab teksti teema ja põhilise mõtte;
- 3) eristab vormilt (monoloog, dialoog), kõnetüübilt (puhtad ja segatüübid) ning žanrilt (intervjuu, diskussioon, teadaanne) erinevaid suulisi tekste;
- 4) eristab kuuldu põhjal peamist infot, probleemi ja olulisi seisukohti
- 5) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid suulisi ülesandeid.

2) Suuline kõne

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) jutustab lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult;
- 2) formuleerib probleemi, väljendab ja argumenteerib oma arvamust, teeb järeldusi;

- 3) arutleb mitmesugustel teemadel, väljendab ja põhjendab oma arvamust;
- 4) loob suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adressaadi eripära ning kasutades sobivaid keelevahendeid;
- 5) väljendab end suuliselt suhtlusolukorda arvestades, valdab kõnekultuuri;
- 6) avab erinevates stiilides ja žanrides tekstide sisu, selgitab tarbetekstidest saadud infot;
- 7) esineb lühiettekandega kirjakeele norme järgides.

3) Lugemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb ja analüüsib mitmesuguseid tekste;
- 2) eristab lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot;
- 3) mõistab tarbetekstide otstarvet;
- 4) loeb keerukaid tabeleid, diagramme, skeeme ja tinglikke tähiseid ning kasutab neid oma teksti ette valmistades;
- 5) hangib teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.

4) Kirjutamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loob ja vormistab korrektselt eri tüüpi tekste, arvestades situatsiooni ja adressaati, kasutades keelevahendite rikkust ning järgides keelenorme;
- 2) formuleerib probleemi kirjalikult, väljendab oma arvamust ja argumenteerib seda, teeb järeldusi;
- 3) kirjutab arutlevat, kirjeldavat ja jutustavat laadi kirjandeid ja loovtöid;
- 4) koostab lühiettekande, referaadi, projekti ja uurimuse, kasutades tsitaate, viiteid, kirjanduse loetelu jne;
- 5) hindab oma tekste koostades kriitiliselt internetis leiduvaid analoogseid tekste;
- 6) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
- 7) tunneb teksti redigeerimise aluseid.

8. klassi õppesisu

1) Üldteadmised vene keelest

Slaavi keeled. Keel kui arenev nähtus.

2) Foneetika. Ortoeepia

Sõnarõhu rasked juhud.

3) Ortograafia ja Interpunktsioon

Lauseliikmete kirjavahemärkidega eraldamise reeglid.

Kirjavahemärgid lauseliikmetega grammatiliselt sidumata sõnade puhul.

Võrdlustarindid.

4) Tekst

Tekstide liigid: arutlev kirjand, kirjeldav ja jutustav kirjand, referaat, uurimus, projekt, teadaanne, avaldus, iseloomustus, diskussioon, esinemine antud teemal. Loov- ja uurimistöö vormistamine: struktuur ja keel.

Tekstid elektroonilises keskkonnas.

Hindamine 8. klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
K	1) ei saa kuulates	1) kuulates eri	1) kuulates eri	1) kuulates eri

U U L A M I N E	aru mitmesuguste tekstide sisust; 2) ei erista vormilt erinevaid suulisi tekste. 3) ei määra audioteksti teema; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (6-8).	žanridesse kuuluvaid tekste, saab aru ei ole piisavalt teksti sisust; 2) mõistab ei ole piisavalt kuulatava teksti sisu, määrab ei ole piisavalt teksti teema ja põhilise mõtte; 3) eristab rahuldav vormilt (monoloog, dialoog), kõnetüübilt (puhtad) ning žanrilt (ilukirjanduse ja teadaanne) erinevaid suulisi tekste; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (4-5).	žanridesse kuuluvaid tekste, saab aru piisavalt hea teksti sisust; 2) mõistab piisavalt kuulatava teksti sisu, määrab piisavalt hea teksti teema ja põhilise mõtte; 3) eristab vormilt (monoloog, dialoog), kõnetüübilt (puhtad) ning žanrilt (ilukirjanduse ja teadaanne) erinevaid suulisi tekste; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (2-3).	žanridesse kuuluvaid tekste, saab aru teksti sisust; 2) mõistab kuulatava teksti sisu, määrab teksti teema ja põhilise mõtte; 3) eristab vormilt (monoloog, dialoog, polüloog), kõnetüübilt (puhtad ja segatüübid) ning žanrilt (ilukirjanduse ja teadaanne) erinevaid suulisi tekste; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid suulisi ülesandeid.
S U U L I N E K Õ N E	1) ei saa jutusta lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) ei saa formuleerida probleemi, ei väljenda ja ei argumenteeri oma arvamust; 3) ei saa looda suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adreassaadi eripära ning kasutades sobivaid keelevahendeid; 4) ei järgi kirjakeele norme; 5) ei valda kõnekultuuri.	1) jutustab rahuldavalt lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) rahuldavalt formuleerib probleemi, ei ole piisavalt väljendab ja argumenteeri oma arvamust; 3) loob suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, teeb vead võttes arvesse olukorda ja adreassaadi eripära ning harva kasutades sobivaid keelevahendeid; 4) järgib kirjakeele norme, teeb palju vigu; 5) ei ole piisavalt hea valdab kõnekultuuri.	1) jutustab hästi lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) formuleerib probleemi, piisavalt hea väljendab ja argumenteeri oma arvamust, teeb järeldusi; 3) loob hästi suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adreassaadi eripära ning tihti kasutades sobivaid keelevahendeid; 4) järgib kirjakeele norme, teeb üksikute vigu; 5) piisavalt hea valdab kõnekultuuri.	1) jutustab suurepäraselt lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) formuleerib probleemi, väljendab ja argumenteeri oma arvamust, teeb järeldusi; 3) loob suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adreassaadi eripära ning kasutades sobivaid keelevahendeid; 4) järgib kirjakeele norme; 5) valdab kõnekultuuri.

L U G E M I N E	1) loeb, kuid ei saa analüüsida mitmesuguseid tekste; 2) ei erista lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) ei loe tabeleid, diagramme, skeeme; 4) ei saa hangida teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.	1) loeb, kuid ei ole piisavalt hea analüüsib mitmesuguseid tekste; 2) eristab ei ole piisavalt hea lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) loeb rahuldavalt tabeleid, diagramme, skeeme; 4) ei ole piisavalt hea hangib teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.	1) loeb ja piisavalt hea analüüsib mitmesuguseid tekste; 2) eristab piisavalt hea lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) loeb piisavalt hea tabeleid, diagramme, skeeme; 4) oskab hästi hangida teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.	1) loeb ja analüüsib mitmesuguseid tekste; 2) eristab lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) loeb tabeleid, diagramme, skeeme; 4) hangib teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.

Kirjutamine

- 1) loob ja vormistab korrektselt eri tüüpi tekste, kasutades keelevahendite rikkust ning järgides keelenorme;
- 2) formuleerib probleemi kirjalikult, väljendab oma arvamust ja argumenteerib seda, teeb järeldusi;
- 3) kirjutab arutlevat, kirjeldavat ja jutustavat laadi kirjandeid;
- 4) kirjutab uurimuse ja lühiettekande teksti;
- 5) koostab referaadi, avalduse ning iseloomustuse;
- 6) hindab oma tekste koostades kriitiliselt internetis leitud analoogseid tekste;
- 7) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
- 8) on omandanud teksti redigeerimise oskuse.

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
Sõnade etteütlus (20 -25 sõnad)	7 - 9 viga	4 - 6 viga	2 - 3 viga	0 - 1 viga
Etteütlus (130 – 140 sõnad)	8 - 12 viga (7/6, 6/7)	5 - 7 viga (6/6, 5/6, 5/5, 4/5)	3 - 4 viga (2/3, 3/2, 1/4, 3/3, 2/4, 4/4)	0 - 2 viga (1/1, 0/2)
Ümberjutustus (130 -150 sõnad)	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga. Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 kõneviga.	5 – 8 viga. Kõnevead. Esineb vigu teksti või ümberjutustamise esitamisel.	2 – 3 õigekirja viga. 1 – 2 ebatäpsust, kõnevead. Edastab täpselt, kuid esineb väikseid vigu teksti või ümberjutustamise esitamisel.	1 – 2 väiksed vead. Õige järjekindel esitusviis.

Kontrolltööd ja testid õpitud ortogrammide ja punktogrammidega	49 – 30%	74% - 50%	89% - 75%	100% - 90%
---	----------	-----------	-----------	------------

Teksti loomine (150 – 170 sõnad)

Sisu		Õigekiri		Sõnavara ja stiil		Ülesehitus	
5	Tekst vastab teemale, on üldistusjõuline ja isikupärane, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	5	Tekstis on 0–2 õigekirjaviga.	5	Sõnavara on ulatuslik ja lausestus mitmekülgne, tekstis on 0–1 stiiliviga.	5	Tekst on liigendatud tervik, ülesehitus on loogiline ja sidus.
4	Tekst vastab teemale, on üldistusjõuline, mõtted on esitatud selgelt.	4	Tekstis on 3–5 õigekirjaviga.	4	Sõnavara ja lausestus on kohati ühekülgseid, tekstis on 2–3 stiiliviga.	4	Tekst on tervik, ülesehitus on loogiline, kuid lõigu piiridel esineb liigendusvigu.
3	Tekst vastab teemale, kuid on üldsõnaline, mõtted on esitatud arusaadavalt.	3	Tekstis on 6–8 õigekirjaviga.	3	Sõnavara on ühekülgne, esineb lausestusraskusi, tekstis on 4–5 stiiliviga.	3	Teksti ülesehituses on vastuolud, teksti osades esineb liigendusvigu.
2	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid mõtted on kohati seotud ebaselged.	2	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga.	2	Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 stiiliviga.	2	Teksti ülesehituses on vastuolud, mõni tekstiosa puudub.
1	Tekst vastab Üldjoontes teemale, kuid on raskesti mõistetav.	1	Tekstis on üle 11 õigekirjavea.	1	Sõnavara on kohati sobimatu, lausestus algeline, tekstis on rohkem kui 6 stiiliviga.	1	Tekst on vormitu, ülesehitus ebaloogiline.

2.4.5. 9 klass

Põhikooli lõpetaja:

1) Kuulamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) saab kuulates aru eri žanridesse kuuluvate tekstide sisust, tunnetab teksti keelelist omapära ja stiilikuuluvust;
- 2) mõistab kuulatava teksti sisu, määrab teksti teema ja põhilise mõtte;
- 3) eristab vormilt (monoloog, dialoog, polüloog), kõnetüübilt (puhtad ja segatüübid) ning žanrilt (intervjuu, diskussioon, teadaanne) erinevaid suulisi tekste;
- 4) eristab kuuldu põhjal peamist infot, probleemi ja olulisi seisukohti

5) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid suulisi ülesandeid.

2) Suuline kõne

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) jutustab lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult;
- 2) formuleerib probleemi, väljendab ja argumenteerib oma arvamust, teeb järeldusi;
- 3) arutleb mitmesugustel teemadel, väljendab ja põhjendab oma arvamust;
- 4) loob suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adressaadi eripära ning kasutades sobivaid keelevahendeid;
- 5) väljendab end suuliselt suhtlusolukorda arvestades, valdab kõnekultuuri;
- 5) avab erinevates stiilides ja žanrides tekstide sisu, selgitab tarbetekstidest saadud infot;
- 6) esineb lühiettekandega kirjakeele norme järgides.

3) Lugemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb ja analüüsib mitmesuguseid tekste;
- 2) eristab lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot;
- 3) mõistab tarbetekstide otstarvet, suhtub infosse kriitiliselt;
- 4) loeb keerukaid tabeleid, diagramme, skeeme ja tinglikke tähiseid ning kasutab neid oma teksti ette valmistades;
- 5) hangib teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.

4) Kirjutamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loob ja vormistab korrektselt eri tüüpi tekste, arvestades situatsiooni ja adressaati, kasutades keelevahendite rikkust ning järgides keelenorme;
- 2) formuleerib probleemi kirjalikult, väljendab oma arvamust ja argumenteerib seda, teeb järeldusi;
- 3) kirjutab arutlevat, kirjeldavat ja jutustavat laadi kirjandeid ja loovtöid;
- 4) koostab lühiettekande, referaadi, projekti ja uurimuse, kasutades tsitaate, viiteid, kirjanduse loetelu jne;
- 5) hindab oma tekste koostades kriitiliselt internetis leitud analoogseid tekste;
- 6) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
- 7) tunneb teksti redigeerimise aluseid.

9.klassi õppesisu

1) Üldteadmised vene keelest

Keelesõnastike peamised liigid.

2) Foneetika. Ortoepia

Ortoepiasõnastikud.

3) Süntaks

Lause

Liitlause. Alistuse ja rinnastuse mõiste kõrvutavalt seosetüüpidega sõnaühendis. Rindlause, põimlause, sidesõnata liitlause. Ühetüübiliste ja erinevate seoseliikidega liitlause.

4) Tekst

Tekstide liigid: arutlev kirjand, kirjeldav ja jutustav kirjand, referaat, uurimus, projekt, teadaanne, avaldus, iseloomustus, diskussioon, esinemine antud teemal. Tekstid elektroonilises keskkonnas.

5) Ortograafia ja interpunktsioon

Kirjavahemärgid liitlauses: rindlauses, põimlauses, sidesõnata lauses ning erinevate seoseliikidega liitlauses.

Mõiste autori kirjavahemärgid.

Hindamine 9. klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
K U U L A M I N E	1) ei saa kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust; 2) ei erista vormilt erinevaid suulisi tekste. 3) ei määra audioteksti teema; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (6-8).	1) kuulates eri žanridesse kuuluvaid tekste, saab aru ei ole piisavalt teksti sisust; 2) mõistab ei ole piisavalt kuulatava teksti sisu, määrab ei ole piisavalt teksti teema ja põhilise mõtte; 3) eristab rahuldav vormilt (monoloog, dialoog), kõnetüübilt (puhtad) ning žanrilt (ilukirjanduse ja teadaanne) erinevaid suulisi tekste; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (4-5).	1) kuulates eri žanridesse kuuluvaid tekste, saab aru piisavalt hea teksti sisust; 2) mõistab piisavalt kuulatava teksti sisu, määrab piisavalt hea teksti teema ja põhilise mõtte; 3) eristab vormilt (monoloog, dialoog), kõnetüübilt (puhtad) ning žanrilt (ilukirjanduse ja teadaanne) erinevaid suulisi tekste; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid vigudega (2-3).	1) kuulates eri žanridesse kuuluvaid tekste, saab aru teksti sisust, tunnetab selle keelelist omapära ja stiilikuuluvust; 2) mõistab kuulatava teksti sisu, määrab teksti teema ja põhilise mõtte; 3) eristab vormilt (monoloog, dialoog, polüloog), kõnetüübilt (puhtad ja segatüübid) ning žanrilt (intervjuu, diskussioon, teadaanne) erinevaid suulisi tekste; 4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid suulisi ülesandeid.
S U U L I N E K Õ N E	1) ei saa jutusta lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) ei saa formuleerida probleemi, ei väljenda ja ei argumenteeri oma arvamust; 3) ei saa looda suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adressaadi	1) jutustab rahuldavalt lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) rahuldavalt formuleerib probleemi, ei ole piisavalt väljendab ja argumenteeri oma arvamust; 3) loob suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, teeb vead võttes arvesse olukorda ja adressaadi	1) jutustab hästi lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) formuleerib probleemi, piisavalt hea väljendab ja argumenteeri oma arvamust, teeb järeldusi; 3) loob hästi suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adressaadi eripära ning tihti	1) jutustab lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult; 2) formuleerib probleemi, väljendab ja argumenteeri oma arvamust, teeb järeldusi; 3) loob suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adressaadi eripära ning kasutades sobivaid

	eripära ning kasutades sobivaid keelevahendeid; 4) ei järgi kirjakeele norme; 5) ei valda kõnekultuuri.	eripära ning harva kasutades sobivaid keelevahendeid; 4) järgib kirjakeele norme, teeb palju vigu; 5) ei ole piisavalt hea valdab kõnekultuuri.	kasutades sobivaid keelevahendeid; 4) järgib kirjakeele norme, teeb üksikute vigu; 5) piisavalt hea valdab kõnekultuuri.	keelevahendeid; 4) järgib kirjakeele norme; 5) valdab kõnekultuuri.
L U G E M I N E	1) loeb, kuid ei saa analüüsida mitmesuguseid tekste; 2) ei erista lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) ei loe tabelleid, diagramme, skeeme; 4) ei saa hangida teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.	1) loeb, kuid ei ole piisavalt hea analüüsib mitmesuguseid tekste; 2) eristab ei ole piisavalt hea lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) loeb rahuldavalt tabelleid, diagramme, skeeme; 4) ei ole piisavalt hea hangib teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.	1) loeb ja piisavalt hea analüüsib mitmesuguseid tekste; 2) eristab piisavalt hea lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) loeb piisavalt hea tabelleid, diagramme, skeeme; 4) oskab hästi hangida teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.	1) loeb ja analüüsib mitmesuguseid tekste; 2) eristab lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot; 3) loeb keerukaid tabelleid, diagramme, skeeme ja tinglikke tähiseid ning kasutab neid oma teksti ette valmistades; 4) hangib teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.

Kirjutamine

- 1) loob ja vormistab korrektselt eri tüüpi tekste, kasutades keelevahendite rikkust ning järgides keelenorme;
- 2) formuleerib probleemi kirjalikult, väljendab oma arvamust ja argumenteerib seda, teeb järeldusi;
- 3) kirjutab arutlevat, kirjeldavat ja jutustavat laadi kirjandeid;
- 4) kirjutab uurimuse ja lühiettekande teksti;
- 5) koostab referaadi, avalduse ning iseloomustuse;
- 6) hindab oma tekste koostades kriitiliselt internetis leiduvaid analoogseid tekste;
- 7) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
- 8) on omandanud teksti redigeerimise oskuse.

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
Sõnade etteütlus (20 -25 sõna)	7 - 9 viga	4 - 6 viga	2 - 3 viga	0 - 1 viga
Etteütlus (140 – 160 sõna)	8 - 12 viga (7/6, 6/7)	5 - 7 viga (6/6, 5/6, 5/5, 4/5)	3 - 4 viga (2/3, 3/2, 1/4, 3/3, 2/4, 4/4)	0 - 2 viga (1/1, 0/2)
Ümberjutustus (150 -170 sõna)	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga. Sõnavara ja	5 – 8 viga. Kõnevead. Esineb vigu teksti voi	2 – 3 õigekirja viga. 1 – 2 ebatäpsust, kõnevead.	1 – 2 väikset viga. Õige järjekindel

	lausestus on algelised, tekstis on 5–6 kõnevigaga.	ümberjutustamise esitamisel.	Edastab täpselt, kuid esineb väikseid vigu teksti või ümberjutustamise esitamisel.	esitusviis.
Kontrolltööd ja testid õpitud ortogrammide ja punktogrammidega	49 – 30%	74% - 50%	89% - 75%	100% - 90%

Teksti loomine (180 – 200 sõnad)

Sisu		Õigekiri		Sõnavara ja stiil		Ülesehitus	
5	Tekst vastab teemale, on üldistusjärguline ja isikupärane, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	5	Tekstis on 0–2 õigekirjaviga.	5	Sõnavara on ulatuslik ja lausestus mitmekülgne, tekstis on 0–1 stiiliviga.	5	Tekst on liigendatud tervik, ülesehitus on loogiline ja sidus.
4	Tekst vastab teemale, on üldistusjärguline, mõtted on esitatud selgelt.	4	Tekstis on 3–5 õigekirjaviga.	4	Sõnavara ja lausestus on kohati ühekülgne, tekstis on 2–3 stiiliviga.	4	Tekst on tervik, ülesehitus on loogiline, kuid lõigu piiiril esineb liigendusvigu.
3	Tekst vastab teemale, kuid on üldsõnaline, mõtted on esitatud arusaadavalt.	3	Tekstis on 6–8 õigekirjaviga.	3	Sõnavara on ühekülgne, esineb lausestusraskusi, tekstis on 4–5 stiiliviga.	3	Teksti ülesehituses on vastuolud, teksti osades esineb liigendusvigu.
2	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid mõtted on kohati seotud ebaselged.	2	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga.	2	Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 stiiliviga.	2	Teksti ülesehituses on vastuolud, mõni tekstiosa puudub.
1	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid on raskesti mõistetav.	1	Tekstis on üle 11 õigekirjavea.	1	Sõnavara on kohati sobimatu, lausestus algeeline, tekstis on rohkem kui 6 stiiliviga.	1	Tekst on vormitu, ülesehitus ebaloogiline.

3. Kirjandus

3.1. Üldalused

3.1.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) loeb eakohast ilukirjandust ja arendab oma lugemisoskust, omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja iseenda mõistmise vahendi;
- 2) väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- 3) mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara, arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
- 4) arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;
- 5) kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;
- 6) laiendab oma silmaringi, rikastab mõtte- ja tundemaailma;
- 7) annab iseseisvaid hinnanguid, sõnastab ja esitab oma mõtteid;
- 8) hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

3.1.2. Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on õppeaine, mis peamiselt ilukirjandusele tuginedes arendab õpilase lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ning verbaalseid loomevõimeid; kujundab väärtkirjanduse ja rahvaluule tõlgendamise ning analüüsi kaudu õpilase esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid, rikastab tundemaailma, aitab leida oma identiteeti ning luua ainuomast maailmapilti.

Õppeaine kaudu arendatakse õpilaste oskust süveneda teksti mõttesse, mõista loetu problemaatikat ja analüüsida iseseisvalt kirjandusteost, tuginedes vajalikele ajaloolis-kirjanduslikele ning teoreetilistele teadmistele. Õpetuse käigus ühendatakse teksti praktiline analüüs ja tõlgendamine, mille kaudu kujundatakse kirjandusteose emotsionaal-hinnanguline vastuvõtlikkus ning kasvatatakse kultuurset lugejat, kes suudab ära tunda tõelise kunstiteose.

Õppeaines on prioriteetne vene kirjanduse, sealhulgas rahvaluule käsitlemine ning õpilaste etnilist päritolu ja kultuurilist kuuluvust arvestava kirjanduse käsitlemine. Mitmekultuurilisuse, sallivuse ning lugupidava suhtumise kujundamine teistesse rahvuskultuuridesse eeldab armastust ja austust oma rahvuskultuuri vastu ning arusaamist tema kohast maailma kultuuripärandis. Eesti ja väliskirjanike teoste käsitlemine toetab erinevate rahvuskirjanduste seoste ja vastastikuse mõju mõistmist ning üldinimlike väärtuste omaksvõttu.

Kirjandusteoste valiku põhikriteeriumideks on kunstiväärtus, humanistlik suunitlus ning positiivne mõju õpilase isiksusele, teoses püstitatud probleemide aktuaalsus õpilaste kõlbeliseks kasvatamiseks ning sallivuse kujundamiseks. Kirjandusteoseid lugemiseks ja tunnis käsitlemiseks valides peetakse silmas õpilaste eakohaseid psühholoogilisi ja intellektuaalseid võimeid ning huve, õpilaste elukogemust ning arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme. Oluline on käsitletavate kirjandustekstide žanriline mitmekesisus.

Kirjanduse ainekava eeldab käsitletavate kirjandusteoste problemaatika mõistmist, oma suhtumise kujundamist neisse probleemidesse, osalemist arutlustes loetu üle, teiste arvamusega arvestamist ning oma arvamuse argumenteeritud kaitsmist. Kirjandusteose kui kunstiteose mitmeplaanisuse tõttu võib iga kirjandusteksti vaadelda läbi erinevate probleemide prisma, mis võimaldab ka tagasipöördumist varem käsitletud probleemide ja teoste juurde.

Kirjandusteoste käsitlemine põhikoolis põhineb loomingulisuse, kommunikatiivsuse ja stadiaalsuse põhimõttel. Loomingulisuse põhimõte eeldab tegevuslikku lähenemist kirjandusteosele, kusjuures põhirõhk on õpilaste loomingulise potentsiaali igakülgsele arendamisel. Kommunikatiivse lähenemise raames vaadeldakse õpet dialoogilise protsessina, milles õpilane on täisväärtuslik osaleja. Ka kirjandusteose kunstilist vastuvõttu mõistetakse kui kommunikatiivset tegevust. Kirjandusteoste käsitlemise stadiaalsuse põhimõte eeldab õppimise igas etapis selliste didaktiliste ülesannete rakendamist, mis vastavad õpilaste esteetiliste vajaduste ning loominguliste võimaluste tasemele. Kirjandusõpetuse teoreetiline külg on kahandatud võimaliku miinimumini, sest faktiteadmistest tähtsam on äratada ja hoida alal lugemishuvi ning arendada tõlgendusoskust.

Kirjandusteoste käsitlemise protsessis omandavad õpilased vajalikud ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ning õpivad tundma ja kasutama kirjandusmõisteid. Lugemisvara valikul arvestatakse vene, eesti ja maailmakirjanduse, vanema ja uuema kirjanduse ning eri žanre esindavate proosa-, draama- ja luuleteoste põhjendatud proportsioone. Terviklikult käsitletavate teoste soovituslik valiku hulgast saab õpetaja koostada teoste loendi lähtuvalt klassi õpistiilist ja -võimekusest. Tervikkäsitlemiseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja igas klassis käsitlemiseks vähemalt neli. Õppetegevuse spetsiifilised valdkonnad on teksti lugemine, teksti ümberjutustamine, teksti mõtestamine ja analüüs, kujundliku mõtlemise ja keele ilmekuse arendamine ning loominguline tegevus, sh loovtööde kirjutamine ja esinemine kuulajaskonna ees.

Kirjandusõpetus seostub peaaegu kõigi õppeainetega (esmaajoonelise vene keelega) ja kirjanduse lähiümbruse aladega (ajalugu, folkloor, teater, film, kujutav kunst) ning toetab õppe sisu kaudu õppekava läbivate teemade käsitlemist ja võtmepädevuste saavutamist. Läbivate teemade käsitlemise iseloom, sügavus ja raskuspunkt on klassiti erinev ning paljuski seotud kirjanduse valikuga. Taotlus on, et loetud ilukirjandustekstide põhjal arutledes suhestaks õpilane ennast käsitletavate teemadega.

Õppesisu käsitlemise osas teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud osaoskuste õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainealased pädevused oleksid saavutatud.

3.1.3. Hindamise põhimõtted

Hindamine on õppeprotsessi lahutamatu osa ning sama keerukas kui õpetamine ja õppimine. Hinnatakse eelkõige selleks, et soodustada teadmiste ja oskuste omandamist, pädevuste kujunemist. Ühtlasi annab hindamine tagasiside võimaluse nii õpetajale kui ka õpilasele – see on teatud etapi kokkuvõtte, teave tasemest, millele uut teadmist ehitada. Eeldatavalt peab hindamine olema kooskõlas õppeprotsessi eesmärkide ning nende saavutamiseks kavandatud ja toimunud tegevustega, eelkõige aga ainekavas sätestatud õpitulemustega.

Kirjandus on iseenesest isiksuse arengu tugi, kuna aitab luua õigeid eetilisi hoiakuid, kujundada väärtushinnanguid ja maailmapilti. Seepärast tähtsustub kirjandusõpetuse puhul sõnalise hinnangu andmise vajadus.

Tagasiside kirjalikule tööle (essee, omaloominguline töö, analüüsiülesanded) peaks olema kirjalik: õpetaja sõnastab selle sidusa kommenteeriva tekstina või üksikute tähelepanekute kaupa. Kujundava hindamise puhul on tähtis, et tagasiside sooritusele on konstruktiivne: osutab konkreetselt nii õnnestumistele, mis vääriavad tunnustamist, kui ka puudustele, mida tuleb kas kohe parandada või millele tuleks edaspidi tähelepanu pöörata.

Kirjanduse õpetamisel võib rakendada mitmesuguseid kontrolli ja hindamise meetodeid ning võtteid:

- suuline küsitlus, vestlus;
- viktoriin, valikvastustega test või lünktekst;
- lugemiskontroll (fakti- ehk mäluksimused teose kohta);
- analüüsi- ja tõlgendusülesanded (nõuavad arutlemist, argumenteerimist, võrdlemist);
- kirjanduslik essee;
- raamatuarvustus;
- omaloominguline töö (kirjeldus, jutt, luuletus, dialoog);
- teemamapp, õpimapp (portfolio).

Samuti võib hinnata sooritusülesanded, mis võimaldavad teada saada, mida õpilased realselt teavad ja oskavad:

- raamatututvustuse esitamine;
- väitlus kirjandusteose üle;
- veenmiskõne koostamine ja esitamine;
- kirjandusliku projekti koostamine;
- kirjandusliku uurimistöö teostamine;
- luuletuse, proosateksti või dialoogi esitamine;
- avalik esinemine konkurssidel või mujal.

Vestlus ja arutelu on kirjandusõpetuses äärmiselt olulised aktiivõppemeetodid: küsimusi esitades suunab õpetaja õpilasi mõtlema, oma seisukohti ja arvamusi väljendama, mis omakorda mõjutab hoiakute ja hinnangute kujunemist. Osalemine vestlustes ja aruteludes pakub õpilastele rohkesti vahetut tagasisidet, toob välja nende tugevad ja nõrgad küljed, toetab eneseregulatsiooni ning tekitab huvi õppimise vastu. Ka **paaris- ja rühmatöö** kaudu saab õpilane tagasisidet oma teadmiste ja oskuste kohta, kuna tekib otsene võrdlusvõimalus teiste õppijatega. Aktiivõppemeetodid võimaldavad õppida üksteiselt, võtmesõnaks on siin koostöö.

Viktoriini, testi või lünkteksti hindamine

Õpilane on test sooritanud, kui ta on kogunud kõigi ülesannete peale kokku vähemalt 50% punktidest.

100 – 90 punkti hinne „5”;

89 – 75 punkti hinne „4”;

74 – 50 punkti hinne „3”;

49 – 20 punkti hinne „2”;

19–0 punkti hinne „1”.

Analüüsi- ja tõlgendusülesanded hindamine

Kirjandusõpetuses pole sageli võimalik täpselt määratleda teadmiste standardit, järelikult ka eduka soorituse skaalat ja piire. Kuna kirjandusõpetuse keskmes on kirjandusteos – sisulisest ja vormilisest aspektist käsitletav tekst, tekib probleem, kuidas **kirjandusteose analüüsi ja tõlgendust hinnata**. Siin võivad hindamiskriteeriumid, mida kas valikuliselt või komplekselt arvestada.

Kirjutamisosa hindamine

Kirjandusteksti analüüsi ja tõlgendusega võib tegeleda näiteks küsimustele vastamise vormis, kuid selle võib välja arendada ka **kirjanduslikuks esseeks**. Selgi puhul on käsitluse keskmes kas kodus või tunnis loetud teos (nt romaan, novell, luulekogu, näidend). Kirjandusliku essee hindamisel võib silmas pidada üldisi essee kirjutamise nõudeid, kuid võib keskenduda ka ainult teose analüüsi, tõlgendamise ja mõistmisega seotud asjaoludele. Kirjandusliku essee hindamiskriteeriumid võib kokku võtta järgmiselt:

- **sisu:** teema avatus ja arendus, probleemi ja põhiidee sõnastamine, teose lugejapoolne tõlgendus, seostamine tänapäeva või iseenda eluga;

- **arutlemise võtted:** analüüsimine, näitlikustamine, võrdlemine, defineerimine, klassifitseerimine;
- **kompositsioon:** sissejuhatus, teema arendus, lõppsõna; üleminekud, detailid, üksik ja üldine, loomulikkus ja sujuvus;
- **stiil:** sõnavara, lausestus, mõtete vahelised seosed, kujundlikkus;
- **keelekasutus:** õigekiri;
- **vormistus:** käekiri, arvutitruki nõuded, paigutus jms.

Kirjanduslik esse annab õpilastele vabaduse käsitleda teose sisu- ja vormiaspekte: nimetada teksti teemad, avada probleemistik, keskenduda süžee või miljöö vaatlusele, võrrelda iseennast mõne tegelasega, valida näiteargumente ja tsitaate, toetuda faktidele, detailidele või kujunditele jne. Esse võimaldab kontrollida komplekssete õpitulemuste saavutamist, kuna eeldab põhjendamist, kirjeldamist, võrdlemist, seostamist, vastandamist, analüüsimist, hindamist.

Kirjandusliku essee kujundavaks hindamiseks on soovitatav välja töötada vastavad kriteeriumid. Arvestada tuleks ka asjaolu, et hindamine on siin aega ja süvenemist nõudev töö, mida paratamatult kimbutab subjektiivsus. Kirjandusliku essee hindamisel ei pea arvestama õigekirja- ja stiilivigu, kuigi nendele tuleb õpetajal mõistagi tähelepanu juhtida. Alati võib kirjanduslike essee puhul esile tõsta käsitluse originaalsust ja sügavust. Ka mis tahes muude omaloominguliste tööde puhul tuleb võimaluse korral tunnustavalt hinnata ideelisi ja esteetilisi õnnestumisi.

Mõttearenduste puhul ei tuleks hinnata maailmavaatelisi erisusi (skaalal hea–halb), vaid arvamuste ja seisukohtade sügavust, argumenteeritust ning iseseisvust. Väärtõlgenduste, kergekäeliste ja pealiskaudsete arutluste puhul on parem jätta numbriline hinne panemata ning suunata õpilane antava hinnangu kaudu oma tööd parandama või täiendama. Mis tahes loomevargused ei võimalda õpilasel saada positiivset hinnet.

Kirjandiku esse hindamine

Sisu		Õigekiri		Sõnavara ja stiil		Ülesehitus	
20	Tekst vastab teemale, on üldistusjäuline ja isikupärane, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	10	Tekstis on 0–2 õigekirjaviga.	5	Sõnavara on ulatuslik ja lausestus mitmekülgne, tekstis on 0–1 stiiliviga.	5	Tekst on liigendatud tervik, ülesehitus on loogiline ja sidus.
15	Tekst vastab teemale, on üldistusjäuline, mõtted on esitatud selgelt.	8	Tekstis on 3–5 õigekirjaviga.	4	Sõnavara ja lausestus on kohati ühekülgsed, tekstis on 2–3 stiiliviga.	4	Tekst on tervik, ülesehitus on loogiline, kuid lõigu piiridel esineb liigendusvigu.
10	Tekst vastab teemale, kuid on üldsõnaline, mõtted on esitatud arusaadavalt.	6	Tekstis on 6–8 õigekirjaviga.	3	Sõnavara on ühekülgne, esineb lausestusraskusi, tekstis on 4–5 stiiliviga.	3	Teksti ülesehituses on vastuolud, teksti osades esineb liigendusvigu.
5	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid mõtted on	3	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga.	2	Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis	2	Teksti ülesehituses on vastuolud, mõni tekstiosa puudub.

	kohati seosetud ebaselged.				on 5–6 stiiliviga.		
1	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid on raskesti mõistetav.	1	Tekstis on üle 1 õigekirjavea.	1	Sõnavara on kohati sobimatu, lausestus algeline, tekstis on rohkem kui 6 stiiliviga.	1	Tekst on vormitu, ülesehitus ebaloogiline.

Õpimapp

Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta. Õpimapp sobib arenguestluse alusmaterjaliks. Õpimapp võimaldab õpilasel oma tööd kokku koguda, süstematiseerida, näha oma vigu, kuid tajuda ka edusamme, õppimise tulemuslikkust.

Õpilased võiksid koostada ka mitmesuguseid teemamappe. Eesmärk on koostada ühe teema kohta materjalikogu, et teemaga tutvuda, sellesse süveneda ning kogutud materjali edaspidisteks õpinguteks kasutada. Teemamappe esitletakse klassis, tagasisidet võivad anda nii õpetaja, teised õpilased kui ka lapsevanemad. Teemamappide hindamine on keeruline, sest hinnatakse pikema aja jooksul tehtut.

Kujundava hindamise üheks oluliseks võimaluseks on ainealane arenguestlus, kus aineõpetaja analüüsib õpilase arengut ja toimetulekut antud õppeaines. Kirjandusõpetaja vestleb õpilasega individuaalselt: annab talle tagasisidet tema teadmiste ja oskuste kohta, motiveerib ja tekitab huvi aine vastu ning aitab seada eesmärke edaspidiseks õppimiseks. Ainealases arenguestluses on oluline osa ka õpilase enesehindamisel.

3.2. II kooliaste

3.2.1. Kooliastme õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- 1) mõistab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
- 2) on omandanud ilmeka lugemise tehnika, loeb ladusalt ja arusaamisega jõukohase keerukusega teksti;
- 3) koostab loetu kohta plaani ja jutustab selle alusel ümber sisu, avaldab arvamust loetu kohta;
- 4) määrab kirjandusteose teema, idee ja kompositsiooni;
- 5) näeb autoripositsiooni suhtumises kujutatud kangelastesse ja sündmustesse;
- 6) iseloomustab tegelasi, võrdleb neid;
- 7) määrab loetud teose žanri ja liigi;
- 8) suudab loetust teadlikult ja emotsionaalselt kõnelda ja kirjutada;
- 9) kasutab sõnaraamatuid, raamatukogukataloogi ja internetti vajaliku info saamiseks.

3.2.2. 5. klass

1) Lugemine ja ümberjutustamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) on läbi lugenud vähemalt 4 eakohast eri žanrisse kuuluvat kirjandusteost;
- 2) loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult;

- 3) teab loetud teose autorit, sisu ja tegelasi;
- 4) tutvustab loetud teost ning kõneleb oma lugemismuljetest ja -elamustest.
- 5) jutustab loetud tekstist kokkuvõtlikult;
- 6) jutustab loetud tekstist koostatud plaani järgi.

Õppesisu

Eesmärgistatud lugemine, esialgne (ettevalmistav) lugemine, ositi lugemine; uuesti ülelugemine teatud eesmärgiga hoiakuga jt.

Lugemise tehnika: intonatsioon, pauseerimine, lugemistempo valik.

Teoste iseseisev lugemine omal valikul.

Teksti üksikasjalik, lühidalt, koostatud plaani järgi, kommenteerimiselementidega, tegelase vaatepunktist ümberjutustamine. Jutustamine kunstniku või õpilaste endi loodud illustratsioonide alusel. Iseseisvalt loetud teoste tutvustamine klassikaaslastele.

2) Teksti mõtestamine ja analüüs

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) koostab kirjandusteksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
- 2) eristab pea- ja kõrvaltegelasi;
- 3) toob välja teose tegelaste vahelise konflikti ja selle tekkepõhjused;
- 4) avaldab isiklikku arvamust loetud teose kohta, põhjendab seda näidetega tekstist ja isiklikust elust.

Õppesisu

Mälu- ehk faktiküsimuste ja fantaasiaküsimuste koostamine. Küsimustele vastamine omas sõnastuses ning toetudes tekstile (tsiteerimine).

Teksti plaani koostamine: kavapunktide pealkirjastamine ühe sõna, väite, küsimuse või tsitaadiga.

Arutlemine sarnase teema kajastamise üle teistes varem käsitletud teostes.

Illustratiivsete näidete toomine tekstist ja isiklikust elukogemusest.

Mõisted: pea- ja kõrvaltegelased, jutustamine 1. ja 3. isikus.

Sõnavara ja väljendusoskuse rikastamine. Kunstiliste detailide märkamine, tundmatute sõnade ja väljendite selgitamine.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Põhiandmeid autorite, kõnealuste teoste loomise ajastu ning neis kujutatud aja kohta.

Suuline rahvalooming, rahvaluule žanrid: muinasjutt, vanasõna, kõnekäänd, mõistatus, legend (pärimus). Müüdid. Muinasjuttude liigid: imemuinasjutt, olustikuline muinasjutt, loomamuinasjutt. Kunstmuinasjutt. Fantaasia.

Looduskirjeldus, portree.

Luulekeele iseärasused. Kahesilbiline värsijalg. Kujutus- ja väljendusvahendid: epiteet, võrdlus, isikustamine. Huumor ja satiir.

3) Kujundliku mõtlemise arendamine ja töö keele ilmekusega

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) tunneb kirjanduse kujutus- ja väljendusvahendeid: epiteedid, isikustamine, võrdlused; tunneb mõisteid *riim* ja *värsimõõt*;
- 2) kasutab oma tekstides kirjanduse kujutus- ja väljendusvahendeid.

Õppesisu

Mõisted: vanasõna, kõnekäänd.

Epiteetide, võrdluste, isikustamise äratundmine ja mõistmine kirjandustekstides ning kasutamine oma kõnes.

Vanasõnade ja kõnekäändude tähendus, võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega.

Riimide leidmine ja loomine, kahesilbilise värsijala tundmine.

4) Loominguline tegevus ja esinemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti ning lühiarvamust loetud teose kohta;
- 2) esitab peast luuletuse;
- 3) esitab kaaslastele omaloodud teksti.

Õppesisu

Omaloomingulised tööd

- 1) proosavormis (muinasjutt, lühikesed jutustava iseloomuga jutud, õpitud vanasõnadel ja kõnekäändudel põhinevad jutud jt);
- 2) luulevormis (luuletus etteantud riimidega jt);
- 3) loetud teoste alusel (kiri kirjandusteose tegelasele; loetud teose lühike hinnang või arvustus);
- 4) looduskirjeldused.

Esinemisoskus: luuletus, katkendid proosateostest, omaloodud tekstid.

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavat kirjandusteoseid kajastavad üldinimlikke väärtusi. Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme:

Raamatu roll inimese elus. Kirjandus kui sõnakunst. Kultuuride mitmekesisus. Lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja rahvastesse. Erinevused ja sarnasused kommetes, traditsioonides, usus.

Hea ja kurja probleem. Kõlbelise ideaali väljendumine suulises rahvaloomingus. Ustavus, julgus, tööarmastus, õiglus, arukus rahva ettekujutustes. Elulaadi, elukogemuse, elutarkuse peegeldumine rahvaluuleteostes.

Kõlbeline jõud kokkupuutes inimlike pahedega. Teod kui inimese väärtuse mõõt.

Ajalooline sündmus kui rahvusliku uhkuse aine. Minevik, tänapäev, tulevik. Elu ja sünged küljed. Inimese vastutus oma käitumise ja tehtud otsuste eest.

Kodumaa poeetiline kujund. Kodumaa looduse ilu. Inimese ja looduse harmoonia. Idee inimese ja looduse ühtsusest. Loodusesse säästva suhtumise vajalikkus. Suhtumine loomadesse kui kõlbelisuse mõõt. Inimese vastutus loodushoiu eest.

Sõprus ja osavõtlikkus. Õiglase ja ebaõiglase maailma tunnetamine. Lugeja kaasatundmine ja kaasaelamine kui enese tunnetamine ja kasvatamine. Karakterite omapära ja nende kokkupõrge. Vastastikuse abi osutamine ohumomendil kui täiskasvanulikkuse tunnus. Rõõm tehtud tööst.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Rahvaluule. Müüdid (1–2). Vene muinasjutud. Eesti muinasjutud. Maailma muinasjutud. Mõistatused. Vanasõnad ja kõnekäändud. Paikkondliku algupäraga (nt Tallinna) legendid.

Ilukirjandus. Aleksandr Puškini luuletused; Mihhail Lermontovi luuletused; Anton Tšehhov „Lapsed“; Leonid Andrejev „Kussaka“; Ivan Bunini luuletused; Vladimir Solouhhi „Tasuja“, vähemalt kaks uudisproosateost õpetaja valikul, kaks vabalt valitud luulekogu.

Jaan Kross „Mardileib“, Eno Raud „Roostevaba mõök“, Friedebert Tuglas „Siil“, vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos.

3.2.4. 6. klass

1) Lugemine ja ümberjutustamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) on läbi lugenud vähemalt 4 eakohast eri žanrisse kuuluvat kirjandusteost
- 2) loeb kirjandusteksti lususalt ja mõtestatult;
- 3) teab loetud teose autorit, sisu ja tegelasi;
- 4) tutvustab loetud teost ning kõneleb oma lugemismuljetest ja –elamustest;
- 5) jutustab loetud tekstist kokkuvõtlikult;
- 6) jutustab loetud tekstist koostatud plaani järgi.

Õppesisu

Eesmärgistatud lugemine, esialgne (ettevalmistav) lugemine, ositi lugemine; uuesti ülelugemine teatud eesmärgiga hoiakuga jt. Lugemise tehnika: intonatsioon, pauseerimine, lugemistempo valik.

Teoste iseseisev lugemine omal valikul.

Teksti üksikasjalik, lühidalt, koostatud plaani järgi, kommenteerimiselementidega, tegelase vaatepunktist ümberjutustamine. Jutustamine kunstniku või õpilaste endi loodud illustratsioonide alusel. Iseseisvalt loetud teoste tutvustamine klassikaaslastele.

2) Teksti mõtestamine ja analüüs

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) koostab kirjandusteksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
- 2) määrab teksti põhiteema ja idee;
- 3) eristab pea- ja kõrvaltegelasi;
- 4) toob välja teose tegelaste vahelise konflikti ja selle tekkepõhjused;
- 5) avaldab isiklikku arvamust loetud teose kohta, põhjendab seda näidetega tekstist ja isiklikust elust.

Õppesisu

Mälu- ehk faktiküsimuste ja fantaasiaküsimuste koostamine. Küsimustele vastamine omas sõnastuses ning toetudes tekstile (tsiteerimine).

Teksti plaani koostamine: kavapunktide pealkirjastamine ühe sõna, väite, küsimuse või tsitaadiga.

Teksti põhiteema ja idee määramine. Arutlemine sarnase teema kajastamise üle teistes varem käsitletud teostes.

Isikliku arvamuse sõnastamine, väljendades suhtumist teose teemasse ja ideesse. Illustratiivsete näidete toomine tekstist ja isiklikust elukogemusest.

Tegelaste või tegelasrühmade vahelise põhikonflikti väljatoomine, selle tekkepõhjuste ja lahendusvõimaluste selgitamine. Kirjeldatud sündmuste koha ja aja ning nende põhjuse-tagajärje seose väljatoomine.

Mõisted: faabula ja süžee, pea- ja kõrvaltegelased, jutustamine 1. ja 3. isikus.

Sõnavara ja väljendusoskuse rikastamine. Kunstiliste detailide märkamine, tundmatute sõnade ja väljendite selgitamine.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Põhiandmeid autorite, kõnealuste teoste loomise ajastu ning neis kujutatud aja kohta.

Kunstiteose teema ja idee. Süžee ja faabula. Kompositsioon, selle põhielemendid: ekspositsioon, tegevuse areng, kulminatsioon, lahendus, epiloog.

Eepos, lüürika, draama. Kirjandusžanrid: jutustus, novell, valm, poem. Näidend, tegelased, repliik.

Looduskirjeldus, interjäär, portree. Kunstiline detail.

Luulekeele iseärasused. Kolmesilbiline värsijalg. Kujutus- ja väljendusvahendid: epiteet, võrdlus, metafoor, isikustamine, hüperbool. Allegooria. Huumor ja satiir.

3) Kujundliku mõtlemise arendamine ja töö keele ilmekusega

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) tunneb kirjanduse kujutus- ja väljendusvahendeid: epiteetid, hüperboolid, metafoorid, isikustamine, võrdlused; tunneb mõisteid *riim* ja *värsimõõt*;
- 2) kasutab oma tekstides kirjanduse kujutus- ja väljendusvahendeid.

Õppesisu

Mõisted:, metafoor, riim värsimõõt, allegooria, sümbol.

Epiteetide, võrdluste, isikustamise äratundmine ja mõistmine kirjandustekstides ning kasutamine oma kõnes. Metafoori äratundmise ja kasutamise võimalused. Sümboolika ja allteksti lihtsamad näited. Koomilised elemendid tekstis.

Riimide leidmine ja loomine, Kolmesilbilise värsijala tundmine.

Kujundite kasutamine loovtöodes.

4) Loominguline tegevus ja esinemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti ning lühiarvamust loetud teose kohta;
- 2) esitab peast luuletuse, lühikese proosateksti või näidendi rolliteksti;
- 3) esitab kaaslastele omaloodud teksti.

Õppesisu

Omaloomingulised tööd

- 1) proosavormis (lühikesed jutustava iseloomuga jutud);
- 5) luulevormis (luuletus etteantud riimidega jt);
- 6) loetud teoste alusel (tegelaste dialoog; uus erinev lõpp jutule; kiri kirjandusteose tegelasele; loetud teose lühike hinnang või arvustus);
- 7) loodus- ja interjöörikirjeldused.

Esinemisoskus: luuletus, katkendid proosa- ja draamateostest, omaloodud tekstid. Dialoog kuulajaskonnaga.

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavad kirjandusteosed kajastavad üldinimlikke väärtusi. Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme:

Raamatu roll inimese elus. Kirjandus ja teised kunstiliigid. Kultuuride mitmekesisus. Erinevused ja sarnasused kommetes, traditsioonides, usus.

Kõlbeline jõud kokkupuutes inimlike pahedega. Usk õigluse võidusse. Väline ja sisemine ilu. Eluvaate valik: elada endale või teha rõõmu teistele. Eluraskuste ületamine – headuse ja õigluse võidu kohustuslik tingimus? Kõlbelisuse poeetilised tunnid. Inimlik tänulikkus ja tänamatus. Kasvatamatud ja harimatud meie keskel. Teod kui inimese väärtuse mõõt. Üksinduse probleem.

Ajalooline sündmus kui rahvusliku uhkuse aine. Minevik, tänapäev, tulevik. Elu ja sünged küljed. Oma isikliku väärtuse tunnetamise probleem. Inimese vastutus oma käitumise ja tehtud otsuste eest. Argus ja lipitsemine kui ajatu nähtus.

Kodumaa poeetiline kujund. Inimese ja looduse harmoonia. Idee inimese ja looduse ühtsusest. Loodusesse säästva suhtumise vajalikkus. Suhtumine loomadesse kui kõlbelisuse mõõt. Inimese vastutus loodushoiu eest.

Perekond, suhted pereliikmete vahel. Põlvkondade järjepidevuse idee.

Sõprus ja osavõtlikkus. Õiglase ja ebaõiglase maailma tunnetamine. Lugeja kaasatundmine ja kaasaelamine kui enese tunnetamine ja kasvatamine. Karakterite omapära ja nende kokkupõrge. Vastastikuse abi osutamine ohumomendil kui täiskasvanulikkuse tunnus.

Koolielu läbi huumoriprisma.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Ivan Krõlovi valmid, Aleksandr Puškini luuletused, "Dubrovski"; Mihhail Lermontovi luuletused, „Mtsõri”; Lev Tolstoi „Lapse jõud”; Ivan Turgenev „Bežini aas”; Aleksandr Kuprin „Valge puudel”; Konstantin Paustovski „Vana kokk”; Vladimir Nabokov „Malts”; Jevgeni Švarts „Alasti kuningas”, vähemalt kaks uudisproosateost õpetaja valikul, kaks vabalt valitud luulekogu.

Harri Jõgisalu „Rästik”, Jaan Rannap „Agu Sihvka annab aru”, vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos.

Hans Christian Andersen “Ööbik”, Rudyard Kipling „Kass, kes kõndis omapead”, O.Henri „Viimane leht“.

3.3. III kooliaste

3.3.1. Kooliastme õpitulemused

Kirjanduse (vene õppekeele koolile) õppe- ja kasvatusesmärgid III kooliastmes

9. klassi lõpetaja:

- 1) on lugenud eakohast erižanrilist ilukirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
- 2) mõistab käsitletud kirjandusteoste ideelis-kunstilisi iseärasusi ja iseloomustab nende žanrilist eripära;
- 3) märkab kirjandustekstis õpitud kõnekujundeid/troope, selgitab nende rolli tekstis ning kasutab neid oma tekstides;
- 4) avaldab arvamust loetud teoste kohta, iseloomustab teoste põhiprobleematikat arutluselementidega kirjandis või arvustuses;
- 5) loeb ilmekalt kirjandusteoseid (või katkendeid), järgides kirjakeelse häälduse norme;
- 6) iseloomustab üldjoontes õpitud kirjandusvoole ja -suundi, kõrvutab vene ja maailmakirjanduse temaatiliselt lähedasi teoseid;
- 7) kasutab kooli ja linna raamatukogusid ning interneti teabe otsimiseks etteantud teemal ning omal valikul vastavalt vajadusele.

3.3.2. 7 klass

1) Lugemine ja ümberjutustamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) on läbi lugenud vähemalt 4 eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost;
- 2) loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- 3) tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme, sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega;
- 4) oskab loetut ümber jutustada eri konkreetse astmel ja eri vaatepunktist.

Õppesisu

Erievad lugemisviisid: aeglane lugemine, kommenteeriv lugemine. Proosatekstide ja lüroepiliste tekstide kompositsiooni eri tasandite analüüs. Mõtestatud ilmekas poeesia lugemine.

Erinevad ümberjutustamise viisid: üksikasjaline, üldistav, fragmentaarne, varem etteantud põhimõttel. Isiklik suhtumine ümberjutustatavasse teksti. Oma arvamuse esitamine ja kaitsmine. Jutustamise protsessis kahe või mitme žanrilt erinevate tekstide elementide sidumine.

2) Teksti mõtestamine, analüüs ja interpretatsioon, kujundlik mõtlemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) määrab teose põhiprobleemid ja idee;
- 2) arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma isiklikku arvamust;
- 3) leiab teostes võtmesündmused ja põhjuse-tagajärje seosed;
- 4) iseloomustab teose tegelasi;
- 5) toob välja tegelaste karakteriseerimise erinevad viisid;
- 6) määrab autori suhtumise teose tegelastesse;
- 7) määrab autori suhtumise teoses kujutatud sündmustesse.
- 8) arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma isiklikku arvamust.
- 9) leiab kirjandusteostest kõnekujundeid/troope (epiteet, võrdlus, metafoor, metonüümia, hüperbool, litootes) ning selgitab nende rolli kirjandustekstis;
- 10) kasutab kõnekujundeid oma tekstides.

Õppesisu

Teksti mõistmine ja tõlgendamine: võtmesõnade leidmine, tegelaste vaatepunkti väljaselgitamine, tekstis autoripositsiooni määramine jm.

Arutlemine teoses püstitatud teemal: isikliku arvamuse väljendamine teksti sisu ja struktuuri kohta, oma seisukohtade argumenteerimine ja kaitsmine teosele viidates ja tsiteerides.

Analüüs- ja interpreteerimine: teose liigendamine süželisteks fragmentideks, plaanide koostamine, teose erinevate süželistate funktsioonidega (kirjeldus, portreeline või psühholoogiline karakteristik, monoloogid ja dialoogid) episoodide välja selgitamine, episoodide valimine etteantud põhimõttel.

Kirjandusteose struktuur: süžee ja kompositsioon, tegelaskonna struktuur, teksti stilistilised karakteristikud.

Proosateose kompositsioon. Kirjeldavad ja jutustavad elemendid, nende roll. Põhjuse-tagajärje seosed proosajutustuses.

Eri žanris teoste kunstispetsiifika. Lühijutt. Novell. Jutustus. Ajalooline romaan/jutustus. Proosaluuletus. Lüüriline miniatuur.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Mõisted: personaaz, tegelane, prototüüp, teose põhikonflikt

Inimene kui peamine loomingulise mõtestamise objekt kirjanduses. Kirjandusteos kui autori looming, kirjaniku fantaasia produkt.

Autori, jutustaja ja kirjandusliku kangelase vahekord teoses. Eepilise teose kangelane, lüüriline kangelane, tegelane draamas. Autobiograafiline jutustus.

Tegelase karakteristik: sotsiokultuuriline, psühholoogiline, väline. Tegelase ajalooline ja kultuuriline tingitus. Tegelase „biograafia“ ja evolutsioon. Tegelase süželistate funktsioonide määramine, tegelaste vastastikuste suhete analüüs. Tegelaskõne (monoloog ja dialoog). Erinevate teoste tegelaskujude võrdlus (ajaloolis-kultuuriline, autoripoeetika võrdlus). Tegelase karakteri loomise vahendid: portree, autori iseloomustus, kõneline iseloomustus, olukorra kirjeldus jms. Draamateose tegelaste kujutamise iseärasused.

3) Loominguline tegevus ja esinemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti ning lühiarvamust loetud teose kohta;

- 2) kirjutab kirjandusteose põhjal arutleva kirjandi, väljendades oma seisukohti ja põhjendades neid näidetega alustekstist või mujalt ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja nõudeid;
- 3) esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust;
- 4) koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande.

Õppesisu

Eri liiki iseseisvad esitlused: kirjandi või luuletuse esitamine, osalemine diskussioonides loetu üle, lugejapäeviku pidamine, sõnavõtuks või ettekandeks valmistumine jms.

Kirjandusteose teksti „tõlkimine“ teise kunstiliigi keelde (eelkõige teatri- ja filmikeelde).

Kirjandusteoste valik, peamised teemad ja probleemid arutlemiseks

7. klassil on tähelepanu keskmes üksikud kirjandusteosed, kuid suurenenud on ajaloolis-kirjanduslike ning kirjandusteoreetiliste teadmiste osakaal õppesisus, mis suunab ka kirjandusteoste valikut. Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel klassi arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme:

inimese kõlbelised kohustused - halastuse ja kaastunde probleem. Tunde ja kohuse konflikt. Isikliku kõlbelise valiku probleem. Kõlbelised ideaalid ja elutõde. Isiksuse kõlbeline väärikus; *täiskasvanuks saamine* - Sõbrad ja vaenlased. Enesetunnetuse esimesed kogemused. Alaealise suhted täiskasvanute ja eakaaslastega. Põlvkondade konflikt. „Murdemomentide“ tähendus inimese isiksuse ja iseloomu kujunemisel. Inimene lähedaste ringis. Peresisesed suhted. Perekond kui tõeliste inimlike väärtuste kese/keskpunkt;

„oma“ ja „võõras“ kultuuris - Kultuuride mitmekesisus. Rahvuslikud ja regionaalsed kultuurid. Erinevate rahvaste kombed ja uskumused. Austav suhtumine teistesse kultuuridesse. Rahvuskultuuri eripära, tähendus selle kultuuri kandjatele. Eesti rahvuskultuuri traditsioonide, pärimuste ja kommete säilitamine ja arendamine;

looming kui maailma ümberkujundamise viis - Kunst ja armastus kui inimelu kõrgeimad väärtused. Lüüriline teos kui isikliku maailmapildi peegeldus. Lüüriline kangeline – poeedi „teisik“;

kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted - Mina kui Eesti ühiskonna täisväärtuslik liige; minu päritolu; mineviku, oleviku ja tuleviku seosed minu elus;

keskkond ja jätkusuutlik areng - Inimene ja loodusmaailm. Säästva ja austava suhtumise vajalikkus elusasse ja elutusse loodusesse. Looduslik tasakaal. Loodus kui üks inimelu kõrgemaid väärtusi-

Teoseid terviklikuks lugemiseks

Böliina. „Ilja Muromets ja Röövel-Õöbik“. Eesti kangelaseepos. „Kalevipoeg“ (katkend) (V. Deržavini, A.Kotšetkovi tõlge). „Jutustus möödunud aegadest“: „Lugu Olegi surmast“, A. Puškin „Laul targast Olegist“. Jermolai – Jerazm „Jutustus Pjotr ja Fevronia Muromskist“. J. London „Seal, kus lahknevad teed“. O’Henry „Vastik petja“. N.Leskov „Metsloom“. A. Tšehhov „Kameeleon“. A. Platonov „Juška“.

A. Grin „Punased purjed“. L. Tolstoi „Lapsepõlv“ (katkend); M.Gorki „Lapsepõlv“ (katkend); A.Avertšenko „Autobiograafia“. V. Hugo „Hüljatud“ (katkend „Gavroš“) R. Burns „Aus vaesus“. A. Puškin „Sügis“, M. Lermontov „Vaatan tulevikku kartusega“, „Laul tsaar Ivan Vassiljevitsist, noorest opritšnikust ja uljast kaupmehest Kalašnikovist“. F. Tjuttšev, „Silentium“, A. Maikov „Sügislehed keerlevad tuules“. L. Koidula, D. Vaarandi, autorite kodu- ja kodumaaluule. S. Jessenin luuletused, K. Simonov, „Oota mind“, W. Shakespeare, „Romeo ja Julia“. Ivan Bunin „Antonovka õunad“, Arthur Conan Doyle „Tantsivad mehikesed“, Mihhail Zoštšenko „Kuusk“, Oskar Luts „Kevade“, Friedebert Tuglas „Väike Illimar“, Jevgeni Švarts „Draakon“. Daniel Defoe „Robinson Crusoe“.

Hindamine 7. klass

Analüüsi- ja tõlgendusülesanded hindamine

Tase 5

- Teost on loetud tähelepanelikult, märgatud on detaile, tabatud on rõhuasetusi ja põhiideed.
- Mõttekäik on originaalne, uudne, iseseisev, üldistav, seostatud.
- Seisukohad on argumenteeritud, põhjendused on veenvad, käsitlus on loogiline ja sügav.
- Lähenemine on kirjandusteaduslik või -kriitiline, kasutatud on poeetika mõisteid.
- Loetud teost on tsiteeritud või sellest näiteid leitud, tsitaadid ja näited on arutluse sobivalt lõimitud.
- Töö on keeleliselt korrektne, stiililiselt ladus ja loetav ning nõuetekohaselt vormistatud.

Tase 4

- Teost on loetud tähelepanelikult, tabatud on rõhuasetusi ja põhiideed.
- Mõttekäik on iseseisev, üldistav, seostatud.
- Seisukohad on argumenteeritud, põhjendused on veenvad, käsitlus on loogiline.
- Loetud teost on tsiteeritud või sellest näiteid leitud, tsitaadid ja näited on arutluse sobivalt lõimitud.
- Töö on keeleliselt korrektne, stiililiselt ladus ja loetav ning nõuetekohaselt vormistatud.

Tase 3

- Teost on loetud pealiskaudselt, olulised detailid on jäänud tähelepanuta, teose idee ei selgu või jääb segaseks.
- Mõttekäik on pealiskaudne, õpikust loetut või õpetajalt kuuldu ümberjutustav.
- Seisukohad on nõrgalt argumenteeritud, põhjendused on üldsõnalised või ebaveenvad, käsitlus on tendentslik.
- Käsitluses pole kasutatud poeetika mõisteid või on neid kasutatud vales tähenduses.
- Loetud teost pole tsiteeritud, tsitaadid või näited on muu tekstiga sobimatult seostatud või halvasti vormistatud.
- Töös esineb õigekirjavigu, stiili- ja sõnastusvigu, vormistus on ebakorrekne.

Tase 2

- Teost on loetud pealiskaudselt, teose idee ei selgu.
- Mõttekäik on pealiskaudne, õpetajalt kuuldu ümberjutustav.
- Seisukohad on väga nõrgalt argumenteeritud.
- Käsitluses pole kasutatud poeetika mõisteid.
- Loetud teost pole tsiteeritud, tsitaadid, ei näitud on muu tekstiga sobimatult seostatud.
- Töös esineb palju õigekirjavigudega, stiili- ja sõnastusvigudega.

3.3.3. 8 klass

1) Lugemine ja ümberjutustamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) on läbi lugenud vähemalt 4 eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost;
- 2) loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- 3) tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme, sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega;
- 4) oskab loetut ümber jutustada eri konkreetsuse astmel ja eri vaatepunktist.

Õppesisu

Erinevad lugemisviisid: aeglane lugemine, kommenteeriv lugemine. Proosatekstide ja lüroepiliste tekstide kompositsiooni eri tasandite analüüs. Mõtestatud ilmeka poeesia lugemine.

Erinevad ümberjutustamise viisid: üksikasjaline, üldistav, fragmentaarne, varem etteantud põhimõttel. Isiklik suhtumine ümberjutustatavasse teksti. Oma arvamuse esitamine ja kaitsmine. Jutustamise protsessis kahe või mitme žanrilt erinevate tekstide elementide sidumine.

2) Teksti mõtestamine, analüüs ja interpretatsioon, kujundlik mõtlemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) määrab teose põhiprobleemid ja idee;
- 2) arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma isiklikku arvamust;
- 3) leiab teostes võtmesündmused ja põhjuse-tagajärje seosed;
- 4) iseloomustab teose tegelasi;
- 5) toob välja tegelaste karakteriseerimise erinevad viisid;
- 6) määrab autori suhtumise teose tegelastesse;
- 7) määrab autori suhtumise teoses kujutatud sündmustesse.
- 8) arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma isiklikku arvamust.
- 9) leiab kirjandusteostest kõnekujundeid/troope (epiteet, võrdlus, metafoor, metonüümia, hüperbool, litootes) ning selgitab nende rolli kirjandustekstis;
- 10) kasutab kõnekujundeid oma tekstides.

Õppesisu

Teksti mõistmine ja tõlgendamine: võtmesõnade leidmine, tegelaste vaatepunkti väljaselgitamine, tekstis autoripositsiooni määramine jm.

Arutlemine teoses püstitatud teemal: isikliku arvamuse väljendamine teksti sisu ja struktuuri kohta, oma seisukohtade argumenteerimine ja kaitsmine teosele viidates ja tsiteerides.

Analüüs- ja interpreteerimine: teose liigendamine süželisteks fragmentideks, plaanide koostamine, teose erinevate süželistate funktsioonidega (kirjeldus, portreeline või psühholoogiline karakteristika, monoloogid ja dialoogid) episoodide välja selgitamine, episoodide valimine etteantud põhimõttel.

Kirjandusteose struktuur: süžee ja kompositsioon, tegelaskonna struktuur, teksti stilistilised karakteristikud.

Proosateose kompositsioon. Kirjeldavad ja jutustavad elemendid, nende roll. Põhjuse-tagajärje seosed proosajutustuses.

Eri žanris teoste kunstispetsiifika. Lühijutt. Novell. Jutustus. Ajalooline romaan/jutustus. Proosaluuletus. Lüüriline miniatuur.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Mõisted: personaaž, tegelane, prototüüp, teose põhikonflikt.

Inimene kui peamine loomingulise mõtestamise objekt kirjanduses.

Erinevate teoste tegelaskujude võrdlus (ajaloolis-kultuuriline, autoripoeetika võrdlus). Tegelase karakteri loomise vahendid: portree, autori iseloomustus, kõneline iseloomustus, olukorra kirjeldus jms. Draamateose tegelaste kujutamise iseärasused.

Põhikonflikti olemuse määramine (sotsiaalne, eetiline).

Kunstiline ruum ja aeg poeetilises tekstis. Teose ajaloolis-kultuuriline kontekst. Tekst kui kunstiline tervik.

Klassitsism. Romantism. Rahvusromantism. Romantiline kangeline. Realism kirjanduses.

3) Loominguline tegevus ja esinemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti ning lühiarvamust loetud teose kohta;
- 2) kirjutab kirjandusteose põhjal arutleva kirjandi, väljendades oma seisukohti ja põhjendades neid näidetega alustekstist või mujalt ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja nõudeid;
- 3) esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust;
- 4) intervjuud;
- 5) koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande.

Õppesisu

Eri liiki iseseisvad esitlused: kirjandi või luuletuse esitamine, osalemine diskussioonides loetu üle, lugejapäeviku pidamine, sõnavõttuks või ettekandeks valmistumine jms.

Eri žanrides ning erineva suunitlusega tekstide loomine: esse, kirjand, temaatiline presentatsioon loomises. Kirjandusteose teksti „tõlkimine“ teise kunstiliigi keelde (eelkõige teatri- ja filmikeelde).

Kirjandusteoste valik, peamised teemad ja probleemid arutlemiseks

Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme:

inimese kõlbelised kohustused - halastuse ja kaastunde probleem. Tunde ja kohuse konflikt. Isikliku kõlbelise valiku probleem. Kõlbelised ideaalid ja elutõde. Isiksuse kõlbeline väärikus;

täiskasvanuks saamine - Enesetunnetuse esimesed kogemused. Alaealise suhted täiskasvanute ja eakaaslastega. Põlvkondade konflikt. „Murdemomentide“ tähendus inimese isiksuse ja iseloomu kujunemisel. Maailma tunnetamine kui katsumus. Inimese vastutus ümbritsevate ees. Pideva enesekasvatuse vajadus. Inimene lähedaste ringis. Peresisesed suhted. Perekond kui tõeliste inimlike väärtuste kese/keskpunkt;

isiksus ja ajastu - Inimese vastutus maailma eest, milles ta elab. Kangelane ajaloo näo ees. Isiksuse sotsiaalsed hüpostaasid (palged). Patriotism ja vabadusearmastus. Isiklikud ja grupiväärtused. „Oma“ ja „võõra“ kokkupõrge. Inimese võõrandumine tänapäevamaailmas. Ajatud kõlbelised väärtused;

„oma“ ja „võõras“ kultuuris - Kultuuride mitmekesisus. Rahvuslikud ja regionaalsed kultuurid. Erinevate rahvaste kombed ja uskumused. Austav suhtumine teistesse kultuuridesse. Rahvuskultuuri eripära, tähendus selle kultuuri kandjatele;

looming kui maailma ümberkujundamise viis - Kunst ja armastus kui inimelu kõrgeimad väärtused. Lüüriline teos kui isikliku maailmapildi peegeldus. Lüüriline kangelane – poeedi „teisik“;

kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted - Mina kui Eesti ühiskonna täisväärtuslik liige; minu päritolu; mineviku, oleviku ja tuleviku seosed minu elus. Ajalooline mälu (ajaloolised sündmused ja traditsioonid, mis kujundavad/moodustavad/loovad ajaloolise järjepidevuse. Suhted teiste rahvustega (kontaktid eesti ja vene rahva esindajate vahel). Sallivus ja austus teise vastu kui rahvusvaheliste kontaktide alu;

keskkond ja jätkusuutlik areng - Inimene ja loodusmaailm. Säätva ja austava suhtumise vajalikkus elusasse ja elutusse loodusesse. Looduslik tasakaal. Loodus kui üks inimelu kõrgemaid väärtusi;

teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon -Teabe otsimise ja edastamise võimalused tänapäeval. Veebiressursid kui teabeallikas ja silmaringi laiendamise viis. Internet kui võimalike ohtude allikas (võrguportaalides käitumise probleemid, keelemõjud). Kino ja fotograafia kui ajaloo jäädvustamise (säilitamise) viisid.

Teoseid terviklikuks lugemiseks

Aleksandr Puškini luuletused, „Kapteni tütar“, "Belkini jutustused"; Mihhail Lermontovi luuletused; Nikolai Gogol „Revigent“, „Sinel“; Fjodor Dostojevski „Valge ööd“, Lev Tolstoi „Poisipõlv“; Ivan Turgenev „Mumuu“, proosaluuletused; Fjodor Tjuttševi luuletused, Afanassi Feti luuletused; Anton Tšehhov „Paks ja peenike“.

Eduard Bornhöhe „Tasuja“, Lydia Koidula luuletused, Oskar Luts „Kevade“, Eduard Vilde „Nende poeg“

G.Byroni luuletused. Walter Scott „Ivanhoe“. „Teelolijate terviseks“. E.Po „Surmas on elu“.

F.Couper „Viimane mogikanist“ (katkend).

Hindamine 8. klass

Analüüsi- ja tõlgendusülesanded hindamine

Tase 5

- Teost on loetud tähelepanelikult, märgatud on detaile, tabatud on rõhuasetusi ja põhiideed.
- Mõttekäik on originaalne, uudne, iseseisev, üldistav, seostatud.
- Seisukohad on argumenteeritud, põhjendused on veenvad, käsitus on loogiline ja sügav.
- Lähenemine on kirjandusteaduslik või -kriitiline, kasutatud on poetika mõisteid.
- Loetud teost on tsiteeritud või sellest näiteid leitud, tsitaadid ja näited on arutluse sobivalt lõimitud.
- Töö on keeleliselt korrektne, stiililiselt ladus ja loetav ning nõuetekohaselt vormistatud.

Tase 4

- Teost on loetud tähelepanelikult, tabatud on rõhuasetusi ja põhiideed.
- Mõttekäik on iseseisev, üldistav, seostatud.
- Seisukohad on argumenteeritud, põhjendused on veenvad, käsitus on loogiline.
- Loetud teost on tsiteeritud või sellest näiteid leitud, tsitaadid ja näited on arutluse sobivalt lõimitud.
- Töö on keeleliselt korrektne, stiililiselt ladus ja loetav ning nõuetekohaselt vormistatud.

Tase 3

- Teost on loetud pealiskaudselt, olulised detailid on jäänud tähelepanuta, teose idee ei selgu või jääb segaseks.
- Mõttekäik on pealiskaudne, õpikust loetut või õpetajalt kuuldu ümberjutustav.
- Seisukohad on nõrgalt argumenteeritud, põhjendused on üldsõnalised või ebaveenvad, käsitus on tendentslik.
- Käsitluses pole kasutatud poetika mõisteid või on neid kasutatud vales tähenduses.
- Loetud teost pole tsiteeritud, tsitaadid või näited on muu tekstiga sobimatult seostatud või halvasti vormistatud.
- Töös esineb õigekirjavigu, stiili- ja sõnastusvigu, vormistus on ebakorrekne.

Tase 2

- Teost on loetud pealiskaudselt, teose idee ei selgu.
- Mõttekäik on pealiskaudne, õpetajalt kuuldu ümberjutustav.
- Seisukohad on väga nõrgalt argumenteeritud.
- Käsitluses pole kasutatud poetika mõisteid.
- Loetud teost pole tsiteeritud, tsitaadid, ei näitud on muu tekstiga sobimatult seostatud.
- Töös esineb palju õigekirjavigudega, stiili- ja sõnastusvigudega.

3.3.4. 9 klass

1) Lugemine ja ümberjutustamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) on läbi lugenud vähemalt 4 eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost;
- 2) loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- 3) tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme, sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega;
- 4) oskab loetut ümber jutustada eri konkreetse astmel ja eri vaatepunktist.

Õppesisu

Erinevad lugemisviisid: aeglane lugemine, kommenteeriv lugemine. Proosatekstide ja lüroepiliste tekstide kompositsiooni eri tasandite analüüs. Mõtestatud ilmekas poeesia lugemine.

Erinevad ümberjutustamise viisid: üksikasjaline, üldistav, fragmentaarne, varem etteantud põhimõttel. Isiklik suhtumine ümberjutustatavasse teksti. Oma arvamuse esitamine ja kaitsmine.

Jutustamise protsessis kahe või mitme žanrilt erinevate tekstide elementide sidumine.

2) Teksti mõtestamine, analüüs ja interpretatsioon, kujundlik mõtlemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) määrab teose põhiprobleemid ja idee;
- 2) arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma isiklikku arvamust;
- 3) leiab teostes võtmesündmused ja põhjuse-tagajärje seosed;
- 4) iseloomustab teose tegelasi;
- 5) toob välja tegelaste karakteriseerimise erinevad viisid;
- 6) määrab autori suhtumise teose tegelastesse;
- 7) määrab autori suhtumise teoses kujutatud sündmustesse;
- 8) arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma isiklikku arvamust;
- 9) leiab kirjandusteostest kõnekujundeid/troope (epiteet, võrdlus, metafoor, metonüümia, hüperbool, litootes) ning selgitab nende rolli kirjandustekstis;
- 10) kasutab kõnekujundeid oma tekstides.

Õppesisu

Teksti mõistmine ja tõlgendamine: võtmesõnade leidmine, tegelaste vaatepunkti väljaselgitamine, tekstis autoripositsiooni määramine jm.

Arutlemine teoses püstitatud teemal: isikliku arvamuse väljendamine teksti sisu ja struktuuri kohta, oma seisukohtade argumenteerimine ja kaitsmine teosele viidates ja tsiteerides.

Analüüs- ja interpreteerimine: teose liigendamine süželisteks fragmentideks, plaanide koostamine, teose erinevate süželistate funktsioonidega (kirjeldus, portreeline või psühholoogiline karakteristik, monoloogid ja dialoogid) episoodide välja selgitamine, episoodide valimine etteantud põhimõttel.

Kirjandusteose struktuur: süžee ja kompositsioon, tegelaskonna struktuur, teksti stilistilised karakteristikud.

Proosateose kompositsioon. Kirjeldavad ja jutustavad elemendid, nende roll. Põhjuse-tagajärje seosed proosajutustuses.

Eri žanris teoste kunstispetsiifika. Lühijutt. Novell. Jutustus. Ajalooline romaan/jutustus. Proosaluuletus. Lüüriline miniatuur.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Mõisted: personaaž, tegelane, prototüüp, teose põhikonflikt

Tegelase karakteristik: sotsiokultuuriline, psühholoogiline, väline. Tegelase ajalooline ja kultuuriline tingitus. Erinevate teoste tegelaskujude võrdlus (ajaloolis-kultuuriline, autoripoeetika võrdlus). Põhikonflikti olemuse määramine (sotsiaalne, eetiline).

Kunstiline ruum ja aeg poeetilises tekstis. Teose ajaloolis-kultuuriline kontekst. Tekst kui kunstiline tervik. Kirjandussuunad ja -rühmitused 20. sajandi alguse kirjanduses. Uusromantism, uusrealism. Luulekeele uuenemine. Sümbolism, akmeism, futurism vene kirjanduses.

Mõisted: luuletsükkel ja luuleraamat. Käsitletavate kirjandusteoste seostamine peamiste kirjandussuundadega.

3) Loominguline tegevus ja esinemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti ning lühiarvamust loetud teose kohta;
- 2) kirjutab kirjandusteose põhjal arutleva kirjandi, väljendades oma seisukohti ja põhjendades neid näidetega alustekstist või mujalt ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja nõudeid;
- 3) esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust;

- 4) intervjuud;
- 5) koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande.

Õppesisu

Eri liiki iseseisvad esitlused: kirjandi või luuletuse esitamine, osalemine diskussioonides loetu üle, lugejapäeviku pidamine, sõnavõtuks või ettekandeks valmistumine jms.

Eri žanrides ning erineva suunitlusega tekstide loomine: essee, kirjand, retsensioon kirjandusteoste alusel loodud lavastusele ja filmile originaalteksti kõrvutamise ja selle lavaversiooni või ekraniseeringuga, temaatiline presentatsioon loomises. Kirjandusteoste teksti „tõlkimine“ teise kunstiliigi keelde (eelkõige teatri- ja filmikeelde).

Kirjandusteoste valik, peamised teemad ja probleemid arutlemiseks

Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme:

inimese kõlbelised kohustused - halastuse ja kaastunde probleem. Tunde ja kohuse konflikt. Isikliku kõlbelise valiku probleem. Kõlbelised ideaalid ja elutõde. Isiksuse kõlbeline väärikus;

isiksus ja ajastu - Inimese vastutus maailma eest, milles ta elab. Kangelane ajaloo näo ees. Isiksuse sotsiaalsed hüpostaasid (palged). Patriotism ja vabadusearmastus. Isiklikud ja grupiväärtused. „Oma“ ja „võõra“ kokkupõrge. Inimese võõrandumine tänapäevamaailmas. Ajatud kõlbelised väärtused;

looming kui maailma ümberkujundamise viis - Kunst ja armastus kui inimelu kõrgeimad väärtused. Lüüriline teos kui isikliku maailmapildi peegeldus. Lüüriline kangelane – poeedi „teisik“;

kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted - Ajalooline mälu (ajaloolised sündmused ja traditsioonid, mis kujundavad/moodustavad/loovad ajaloolise järjepidevuse. Suhted teiste rahvustega (kontaktid eesti ja vene rahva esindajate vahel). Sallivus ja austus teise vastu kui rahvusvaheliste kontaktide alu;

teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon - Teabe otsimise ja edastamise võimalused tänapäeval. Veebiressursid kui teabeallikas ja silmaringi laiendamise viis. Internet kui võimalike ohtude allikas (võrguportaalides käitumise probleemid, keelemõjud). Kino ja fotograafia kui ajaloo jäädvustamise (säilitamise) viisid.

Teoseid terviklikuks lugemiseks

Aleksandri Blok luuletused, Vladimir Majakovski luuletused, Nikolai Gumiljov luuletused, Anna Ahmatova luuletused, Aleksandr Kuprin „Junkur“, Maksim Gorki „Vanaeit Izergil“, Leonid Andrejev „Noorsugu“, Mihhail Bulgakov „Koera süda“, Vladimir Nabokov „Juhus“, Aleksandr Solženitsõn „Küll on kahju“, Mihhail Šolohhov „Inimese saatus“, Aleksandr Vampilov „Kohtumine, vähemalt kolm uudisproosa-õpetaja valikul, kolm vabalt valitud luulekogu.

Mati Unt „Hüvasti, kollane kass“; vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos.

Ray Bradbury „Veldt“.

Hindamine. 9. klass

Analüüsi- ja tõlgendusülesanded hindamine

Tase 5

- Teost on loetud tähelepanelikult, märgatud on detaile, tabatud on rõhuasetusi ja põhiideed.
- Mõttekäik on originaalne, uudne, iseseisev, üldistav, seostatud.
- Seisukohad on argumenteeritud, põhjendused on veenvad, käsitus on loogiline ja sügav.
- Lähenedamine on kirjandusteostele või -kriitiline, kasutatud on poeetika mõisteid.
- Loetud teost on tsiteeritud või sellest näiteid leitud, tsitaadid ja näited on arutluses sobivalt lõimitud.
- Töö on keeleliselt korrektne, stiililiselt ladus ja loetav ning nõuetekohaselt vormistatud.

Tase 4

- Teost on loetud tähelepanelikult, tabatud on rõhuasetusi ja põhiideed.
- Mõttekäik on iseseisev, üldistav, seostatud.
- Seisukohad on argumenteeritud, põhjendused on veenvad, käsitus on loogiline.
- Loetud teost on tsiteeritud või sellest näiteid leitud, tsitaadid ja näited on arutlusse sobivalt lõimitud.
- Töö on keeleliselt korrektne, stiililiselt ladus ja loetav ning nõuetekohaselt vormistatud.

Tase 3

- Teost on loetud pealiskaudselt, olulised detailid on jäänud tähelepanuta, teose idee ei selgu või jääb segaseks.
- Mõttekäik on pealiskaudne, õpikust loetut või õpetajalt kuuldut ümberjutustav.
- Seisukohad on nõrgalt argumenteeritud, põhjendused on üldsõnalised või ebaveenvad, käsitus on tendentslik.
- Käsitluses pole kasutatud poeetika mõisteid või on neid kasutatud vales tähenduses.
- Loetud teost pole tsiteeritud, tsitaadid või näited on muu tekstiga sobimatult seostatud või halvasti vormistatud.
- Töös esineb õigekirjavigu, stiili- ja sõnastusvigu, vormistus on ebakorrektne.

Tase 2

- Teost on loetud pealiskaudselt, teose idee ei selgu.
- Mõttekäik on pealiskaudne, õpetajalt kuuldut ümberjutustav.
- Seisukohad on väga nõrgalt argumenteeritud.
- Käsitluses pole kasutatud poeetika mõisteid.
- Loetud teost pole tsiteeritud, tsitaadid, ei näitud on muu tekstiga sobimatult seostatud.
- Töös esineb palju õigekirjavigudega, stiili- ja sõnastusvigudega.